

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני נאוני הדורות והחסידות

◆ פקודי ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכל'שונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והמכוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" טרדיה
ע"ש כ"ק ארמו"ד רבי מאיר אביחצידא זיע"א

טו קדושת אותיות התורה
מעמדי העולמות העליונים
מילתא חדת"א - כרזא דאח"ד

יב מסירות נפש
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

ג הממוץ נברא אך ורק
כדי לעשות בו רצון השם
אוצר פניני החסידות

העלונים: פניני אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחדת בחיים • מכתלי בית הדין • מגדנות

מאור ושמש | יש ללמד פְּרָשִׁיּוֹת המשֻׁכָּן בְּכָל שָׁנָה בְּתוֹסֶפֶת אֲהָבָה וְיִרְאָה וְתְשׁוּבָה
 כְּדֵי לְמַצֵּא הַקְּדוּשָׁה שֶׁהֵנִיחוּ מִשָּׁה רַבֵּינוּ . . . . . **א**
אֲהַבְתָּ שְׁלוֹם | מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן הוּא דְגָמַת מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית הַרוֹמוֹ לְאוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים
 הַמְשַׁתְּלָשְׁלִים מֵאוֹר אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא . . . . . **א**
לְקוּטֵי שִׁיחוֹת | הַמִּשְׁכַּת עֲצֻמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁלְמַעַלָּה מִכָּל הַגְּלוּיִים נַעֲשִׂית דְּוָקָא
 עַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן הַגִּשְׁמִי . . . . . **א**
מִבְּשׂוֹר טוֹב | עַל יְדֵי מִשְׁאָ וּמִתָּן בְּאֲמוּנָה זֹכִים לְהִשְׁרָאת הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ בַעֲבֹדַת
 הַמִּשְׁכָּן . . . . . **ב**
קְדֻשַׁת לֵוִי | אֵין הַקַּב"ה שׁוֹלַח רְעָה אֲלָא אִם כֵּן יְבוֹא מִזֶּה חֶסֶד . . . . . **ב**
אֲמַרֵי הַרִ"ם | מֵאָה אֲדִינִים כְּנֶגֶד מֵאָה בְּרִיכוֹת . . . . . **ב**
דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל | כְּאֲשֶׁר בָּאָה דְאָגָה לְאֲדָם יִמְעִיט וְיִשְׁפִּיל אוֹתָהּ מִמְּמוֹת שֶׁהִיא וְיִשְׁעֵן
 עַל הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ . . . . . **ב**
אֲגָרָא דְכָלָּה | י"ב יָמִים הִרְאִשׁוּנִים שֶׁל נִסְוֹן שֶׁרַשׁ י"ב חֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה . . . . . **ג**
דַּעַת מִשָּׁה | 'מִסְפָּר הַפֶּתַח לְמִשְׁכָּן' - שְׁמִיטַת הַלְשׁוֹן מִבִּיבָה לְמִשְׁכָּן קְדוּשָׁה . . . . . **ג**
שֵׁם מִשְׁמוּאֵל | הַזְהָרֹת שֶׁלֹּא לְהוֹנוֹת אֶת עֲצֻמוֹ . . . . . **ג**
תְּפִאֲרַת שְׁלֹמֹה | הַמְמוֹן נִבְרָא אִף וְרַק כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בּוֹ רְצוֹן הַשָּׁם . . . . . **ג**
שְׁל"ה הַקְּדוּשׁ | קְדֻשַׁת יְמֵי נִסְוֹן . . . . . **ג**
קַב הַיְשׁוּר | הַנְּשָׁמוֹת מִתְפַּלְלוֹת עַל הַחַיִּים . . . . . **ג**
מֵאוֹר וְשֶׁמֶשׁ | וְכוֹלִים הַצְּדִיקִים לְפַעַל רַחֲמִים . . . . . **ג**
זֶרַע קְדוֹשׁ | בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ נִסְוֹן מִתְגַּלֵּית אֲהַבְתּוֹ יִתְבָּרַךְ לָנוּ . . . . . **ג**
רְמֵתִים צוֹפִים | כָּל הַטּוֹבוֹת עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל גְּנוּזוֹת בְּחֲדָשׁ זֶה . . . . . **ג**
בַּת עֵין | בְּכָל שָׁנָה בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ נִסְוֹן נַעֲשֵׂה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת מִשְׁכָּן . . . . . **ג**
בֵּית אֲבָרְהָם | סְגֻלָּתוֹ הַעֲצוּמָה שֶׁל חֲדָשׁ נִסְוֹן . . . . . **ד**
יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל | יְשׁוּעוֹת בּוֹ 'מִקִּיפוֹת' מִלְשׁוֹן הַקֶּפֶה . . . . . **ד**
שֵׁם מִשְׁמוּאֵל | הַיָּמִים שְׁמֵר"ח עַד י' נִסְוֹן כְּנֶגֶד עֲשָׂרַת יְמֵי תְשׁוּבָה . . . . . **ד**
דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל | הַקַּב"ה מִצְפֶּה מִהָאָדָם שֶׁיַּעֲשֵׂה רַק הִרְאִשִׁית וְהַתְּחִלָּה . . . . . **ד**
דְּבָרַת שְׁלֹמֹה | כְּפִי הַכְּנַת הָאָדָם וְהַשְׁתַּדְּלוּתוֹ כִּף הַשִּׁי"ת מְסַבֵּב אוֹתוֹ וּמְשַׁמְרֹד
בֵּינָת יִשְׂרָאֵל | קְדוּשַׁת הַחֲדָשׁ מִחֻזַּק אֶת הָאֲמוּנָה בְּלִבְנוֹ שִׁישׁוּעוֹת הַשָּׁם כְּהֶרֶף עֵין

אֶפְלוּ לְמַעַלָּה מִן הַטְּבַע . . . . . **ד**
פְּרֵי צִדִּיק | בְּשֶׁבֶת הַחֲדָשׁ יֵשׁ הַתְּחִדְשׁוֹת מְרַבָּה בְּדְבָרֵי תוֹרָה . . . . . **ד**
שִׁפְתַּי אֲמַת לְקוּטִים | הַלְכוֹת פֶּסַח - הַלוֹף הַפֶּסַח בְּתוֹף כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
יְשׁוּעוֹת מִשָּׁה | הַכְּנָה לַיָּמִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל חַג הַפֶּסַח . . . . . **ה**
פְּתוּחֵי אוֹרֵינָא | בְּחֲדָשׁ נִסְוֹן יֵשׁ סִיעָתָא דְשִׁמְיָא מִיְחַדָּת לְבַעַר עֵינֵינוּ הַצָּר
יִשְׁמַח מִשָּׁה | סְגֻלַּת הַשְּׁפָעוֹת הַבְּתִי כְּנִסְוֹת הֵם כְּפִי מוֹרְאָם וְשִׁמְיָתָם . . . . . **ו**
פְּתוּחֵי חוֹתָם | בְּמֵאָה הַבְּרִיכוֹת בְּכָל יוֹם צָרִיד לְכוֹן גַּם שֵׁם הַוּי"ה . . . . . **ו**
אֲלוֹפֵי יְהוָה | חֲרַבְוֹן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּעוֹן חֲטָא הַעֲגַל . . . . . **ו**
מְרַגְמֵינָא דְבֵי רַבְּנָן | הַתְּקִימוֹת הַנְּבוֹאוֹת שֶׁל הַתּוֹכְחוֹת הוּא עֲדוֹת וְהוֹכְחָה לְגֵאֵלָה
 הַעֲתִידָה לְבוֹא . . . . . **ו**
חֶלֶק יִפָּה | הַחֲלוּק בֵּין "הַמִּשְׁכָּן" ל"מִשְׁכָּן" . . . . . **ז**
אִישׁ צַעִיר | יִשְׂרָאֵל רוֹצִים בְּכַפְרַת עוֹנוֹתֵיהֶם . . . . . **ז**
מִזְבַּח אֱלֹהֵינוּ | חֲכָמָתוֹ שֶׁל בְּצַלְאֵל מִן הַשָּׁמַיִם . . . . . **ז**
כֵּן אִישׁ חַי - חֶלֶק הַדְּרוֹשׁ | עֲשִׂית הַמִּשְׁכָּן בְּנְדִיבוּת הַלֵּב וְלִשְׁם שָׁמַיִם אִף בְּגִמְר
 מְלֹאכְתָּה . . . . . **ח**
אֲמַרֵי יִשְׂרָאֵל | כְּסוּי הָאָרוֹן רָמַז לְמִדַּת הַעֲנוּה . . . . . **ח**
וַיֹּאמֶר שְׂאוּל | הַשְּׁרָאת הַשְּׂכִינָה עַל הַגּוֹף . . . . . **ח**
כִּף הַכְּהֵן | עֲמוּד הַעֲנַן הָאִיר בְּלִילָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ אוֹר הַיּוֹם . . . . . **ח**
עֵץ הַדַּעַת טוֹב | עֲשִׂית מְלֹאכֶת הַזְּהָב מֵאֱלֹהֵי . . . . . **ח**
שִׁפְתֵי כַהֵן | נֶס צְפוּי הַזְּהָב עַל הַקְּרָשִׁים . . . . . **ח**
חוּט שֶׁל חֶסֶד | כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן נַעֲשֵׂה מִעֲצֻמוֹ וּלְפִיקָף לֹא נִחְסַר כְּלוֹם מִהַזְּהָב
 עַל יְדֵי הָאֵשׁ . . . . . **ח**
שִׁפְתֵי כַהֵן | נִקְרָא הַמִּשְׁכָּן 'מִשְׁכַּן הַדַּעַת' עַל שֵׁם שֶׁהַכֵּל מְעִידֵינוּ שֶׁנַּעֲשֵׂה בְּיַדֵּי
 שָׁמַיִם . . . . . **ט**
נְפִלְאוֹת חֲדָשׁוֹת | הַמִּשְׁכָּן עֲשֵׂה אֶת עֲצֻמוֹ . . . . . **ט**
מַעֲשֵׂי צִדִּיקִים . . . . . **ט**
סִפֵּר וַיהוָה | הָאֵרָה חֲסִידִית מִן הַפֶּרֶשָׁה . . . . . **יב**

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת פקודי

משכן השכינה בלכות ישראל

מאור ושמש

רבי קלונימוס סלמן עפ"שטיין זיע"א

יש ללמוד פרשיות המשכן בכל שנה בתוספת אהבה ויראה ותשובה כדי למצא הקדשה שהניחו משה ובינו וישראל במלאכת המשכן

עקר פונת מלאכת המשכן היה פרי שישרה בארץ להיות מקום להשראת השכינה, והיה צריך לזה הכנות וקדשות גדולות, והקדוש ברוך הוא צוה למשה על מלאכת המשכן שביאו כל ישראל נדבתם בנדיבות לב, כמו שכתוב בפרשה, והתורה העידה על ישראל גדל נדבת לבם שהיה בזרירות גדול.

על כן נוכל לומר שהיה כל פך נדבת לבם הטהור כל פך בקדשה גדולה וכונה עצומה, אשר כל אחד ואחד מישראל היה מיחד יחודים גדולים במחשבתם בעת הבאת הנדבות. וגם היה להם השתוקקות והתלהבות גדול באהבה רבה וביראה גדולה בעת הבאת נדבתם.

אשר על ידי פונתם ואהבתם ויראתם היה בהם כח להמשיך קדשה גדולה כל פך על כל דבר ודבר, כדי להמשיך השכינה למטה על מעשיהם, והיה פונתם להשראת השכינה על מעשי ידיהם, והותר עוד קדשה על ידי מחשבתם להמשיך גם כן קדשה לדורות הבאים גם כן וכו'.

בעת למוד התורה של מלאכת המשכן ונדבת המשכן, מאיר לנו ללבנו גדל אהבה ויראה שלהם, עד שיאיר לנו גם כן איזה הארה בעת למוד מעשה המשכן, למשך עלינו מעט קדשה בכל עת למוד התורה הזאת וכו'.

אבל לזה צריך אדם התעוררות גדול בכל שנה ושנה, בעת עוסקו בפרשיות אלו, צריך ללמוד בכל שנה ביתר תשובה ואהבה ויראה משנה שעברה, כי בשנה שעברה עדין לא מצא הקדשה שהניח משה ובינו וכל ישראל במלאכת המשכן.

על כן צריך כל אדם לפסל את הלמוד שלמד אשתקד ולמצא לו איזה חסרון בלמודו, וללמוד עתה ביתר שאת ועז ותשובה יתרה, אולי ימצא הקדשה זו למשך עלינו קדשת המשכן וכלים לקבל איזה השראת

אלהותו יתברך שמו מזה:

אהבת שלום

רבי מנחם מענדל מקוסוב זיע"א

מלאכת המשכן הוא דגמת מעשה בראשית הרומז לאורות עליונים המשתלשלים מאור אין סוף ברוך הוא

ותכל כל עבודת בני ישראל. יש לבאר על דרך זה, דהנה פתיב ויכל אלקים ביום השביעי (בראשית ב ב), פרוש דהנה השבת קדש היא בחינת כל, מלשון כלות הנפש, על שם שבשבת קדש כל הדברים וכל העולמות נכספין ומשתוקקים מאד בכלות הנפש כל אחד להגבוה ממנו.

וכל ששת ימי המעשה נכספין ומשתוקקים לינק השפעה מן השבת קדש, כי נודע ומבאר אצלנו בתחלת הפרשה (ר"ה אלה) שקל מעשה בראשית הם דגמא לאורות העליונים המשתלשלים מאור אין סוף ברוך הוא וברוך שמו רק שנתגשמו בירידתם למטה.

והנה בששת ימי המעשה, כל מעשי בראשית הרומזין לאורות עליונים, כל אחד עומד בפני עצמו ואין להם חבור ואחדות ותענוג, ובשבת קדש הם נכספין ומשתוקקים כל אחד להגבוה ממנו, על דרך 'בני היכלא דכסיפין' (זמר האר"י).

ויש להם חבור ואחדות על דרך אמרם ו"ל שבת יזא דאחד (וזהר ח"ב קלה), ומקבלין תענוג ונחת רוח זה מזה, וזהו חיותם ומעמדם ומצבם, כי עקר החיות וקיום הדבר הוא הנחת רוח שלו.

והנה חיות הדבר המשתלשל מקורו הקדוש נקרא בשם נפש, ועל כן נקרא השבת קדש נפש, על דרך הכתוב 'שבת וינפש' (שמות לא יז), כי החיות של ששת ימי המעשה ומציאות חיותן של כל העולמות הוא באמצעות השבת קדש פנ"ל.

וזה לכה דודי לקראת פלה פני שבת ונקבלה (זמר לר"ש אלקבץ) ראשי תיבות נפ"ש, והינו שאנו אומרים לכה דודי לקראת פלה לקבל חיות הקדש הנקרא נפש. וזהו ויכל אלקים ביום השביעי, פרוש ויכלי הוא מלשון כל, מלשון כלות הנפש והשתוקקות וכו'.

והנה בהקמת המשכן נעשה ממש כמו

בבריאת שמים וארץ, פי ענין מלאכת המשכן הוא הכל דגמת מעשה בראשית הרומז לאורות עליונים המשתלשלים מאור אין סוף ברוך הוא, ובפרט הארון והשלחן והמנורה והמזבחות, כמבאר בזהר הקדוש, וכמאמר חז"ל (ברכות נה.) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ.

והקמת המשכן וכליו הוא ממש בחינת התחברות האורות הנעשה בשבת קדש, ועל כן נאמר גם כן כאן במשכן ותכל שהוא לשון כל, מלשון כלות הנפש, וכנ"ל בשבת קדש.

והנה כמו כן כל איש המשכיל צריך להיות נכסף ולהשתוקק להגבוה ממנו, וצריך להיות משתוקק בכלות הנפש וליגע עצמו בכל מיני גיעת הנפש והנדבכות הנפש בכדי לזכות לבחינת משכן ומקדש והיכל ומרפכה להשכינה הקדושה, על דרך הפתוב 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה ח), בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, ועל דרך הפתוב 'היכל ה' המה' (ירמיהו ז ד), וכמבאר אצלנו למעלה באריכות.

וזהו מאמר הפתוב 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' וגו'' (תהלים פד ג), פרוש נכספה וגם כלתה נפשי לזכות להיות בחינת חצרות ה', ואזי 'לבי' הינו נפש רוח ונשמה שלי, ובשרי הינו הגוף, שניהם ירננו אל אל חי, ודו"ק:

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

המשכת עצמותו יתברך שלמעלה מכל הגלויים נעשית דוקא על ידי המשכן הגשמי

אלה פקודי המשכן משפן העדת (לח כא). לכאורה היה צריך להיות כתוב 'אלה פקודי משפן העדות', ומדוע נאמר פעמים 'משפן'?

אלא שהתורה מדברת על שני משפנות, המשפן שהראה הקדוש ברוך הוא למשה והמשפן שהקימו בני ישראל.

התבה 'עדות' לא נאמרה במשפן הראשון שהראה הקדוש ברוך הוא, פי אם רק במשפן השני שהקימו בני ישראל.

ענינה של עדות הוא רק על דבר נסתר. ביחס לדבר גלוי אין צורך בעדות.

אתם משה, אמר להם: יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נעם ה' אליהנו עלינו וגו'. כלומר, אף 'במעשה ידיכם', באיש העמל ביגיע פפיו, וטרוד על פרנסתו במעשי ידיו כל היום. אם רק יזהר שיהיה מעשי ידיו באמונה ובלישר, הרי תשרה שכינה במעשי ידיו, ויוכל להמשיך על ידי זה מכת המשכן שקנים בעולם כל השפעותיו הטובים. וכמו שכתבנו, שמכת המשכן נשפע לישראל כל השפעות טובות עד היום.

וכתב כבוד קדשת אבי אדוני מורי ורבי צוקלה"ה (חלקת יהושע תרומה מ:) וזה לשון קדשו: 'ועשית כפרת זָהב טהור' (שמות כה יז): עקר כפרה על ידי זָהב טהור 'נשאת ונתת באמונה' (שבת לא:), עד כאן לשון קדשו.

והיננו, שאם יהיה עסקו בעת משא ומתן שלו, באמונה, נעשה על ידי זה טהור. ועל ידי זָהב טהור - שיהיה הכסף טהור ונקי, אפשר בזה להתקרב להשם יתברך (נצחיות המקדש):

מבשר טוב

רבי בן ציון מביאלא זיע"א

על ידי משא ומתן באמונה זוכים להשראת השכינה כמו בעבודת המשכן

וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' בן עשו ויברך אתם משה (לט מג). ברש"י: אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נעם ה' אליהנו עלינו וגו'.

כתב אבי אדוני מורי ורבי זי"ע בפספר הקדוש חלקת יהושע (ואתחנן עמוד ח), שאדם יכול לתקן את עצמו אף בתנועה קלה ובפסיעה אחת. כי בזה צריך לכל הפחות לעשות את אותה התנועה ואת אותו המעשה.

וכאן נתחדש שאף ללא שום פסיעה ותנועה בעבודת השם יתברך או בתורה ותפלה, רק בדברי הרשות - שיהיה משאו ומתנו באמונה עם הבריות, בהין צדק ואיפת צדק כראוי ולא ישנה בדבורו וכו', בזה בלבד כבר נעשה תקון גמור. וקדגמת עבודת המשכן בשעתו בהקרבת הקרבנות.

הרמז בדברי רש"י

והדברים מרמזים בלשון רש"י: ויברך

תרה מפק, גם על מילתא דעבידא לאגלויי אין צריך עדות גמורה. כל הענין של עדות הוא רק בדרך הנעלם.

לפי זה יובן הדבר שתבת 'עדות' נאמרה דוקא במשכן השני, ומשני טעמים: א, המשכן היה מעשה ידי אדם, ומדברים גשמיים, שאינם אלקות בגלוי, לפיכך יש בו צורך בעדות. מה שאין בן המשכן הראשון הוא רוחני בגלוי, ואין לגביו צורך בעדות.

ב, דוקא על ידי המשכן הגשמי ממשיכים את עצמותו יתברך שלמעלה מפל הגלויים - נעלם ונסתר בתכלית.

במשכן שהראה הקדוש ברוך הוא למשה היו גלויים, המשכות, הארות והשפעות, אף לא עצמותו. דוקא במשכן שהקימו בני ישראל בגשמיות היה ושבנתי בתוכם' (שמות כה ח), המשכת עצמותו יתברך.

והגם שהמשכן שהקימו בני ישראל היה עשוי מדברים גשמיים, אף היא הנוחנת, פמבאר בחסידות שעקר שכינה בתחתונים היתה (חלק א עמ' 198-199):

פרשת פקודי

האדון של הבריאה פלה, מאת הברכות הרי הם ממלאים את מאת האדנים למשכן של כל יהודי:

אז מדת משפט עושה לשעה מדתו, אבל אם לא יהיה מדת חסד אז אין מדת משפט עושה משפטו.

אלה פקודי המשכן כו' עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן (לח כא)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מבנדזיטשוב זיע"א
אין הקב"ה שולח רעה אלא אם כן יבוא מזה חסד

או יבאר אלה פקודי המשכן כו' עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן. הכלל הוא שהשם יתברך משפיע תמיד על עמו ישראל חסד ורחמים, ומה שלפעמים חס ושלום בא איזה דבר רע על ישראל, הוא רק כדי שבסוף יבוא מזה טובה לישראל, אבל באם חס ושלום לא יבוא מזה הרעה טובה, אז אין השם יתברך שולח רעה על ישראל, כי העקר מה שהשם יתברך שולח רעה לישראל הוא כדי שאחר כך יבוא מזה טובה לישראל.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו הרמז כי לוי מרמז על מדת משפט, וכהן רמז על מדת חסד, וזהו הרמז עבודת הלויים הוא מדת משפט, ביד איתמר בן אהרן הכהן הוא מדת חסד, דהינו שמדת משפט הוא ביד החסד, כשיבוא מזה חסד

וירקעו את פחי הזהב (לט א)

דברי ישראל

רבי ישראל ממודו"ץ זיע"א

כאשר באה דאגה לאדם ימעט וישפיל אותה מכמות שהיא וישעו על השם יתברך

וירקעו את פחי הזהב. ותרגם אנקלוס 'ורדידו', שעשו אותן דקין.

יש לרמז, 'פחי הזהב' הינו הדאגת מוון שהוא הפח יוקשים של אדם כידוע, והעצה כמו שנאמר 'דאגה בלב איש ישחנה' (משלי יב כה), ופרש המצודות - 'כשבא דאגה בלב איש ימעט וישפיל אותה מכמות שהיא'.

זהו שנאמר וירקעו את פחי הזהב לעשותן דקין, הינו להמעט ולהשפיל את הדאגה מכמות שהיא. גם כי אין לנו

וזהו הרמז אלה פקודי המשכן, כי המשכן רומז על המתקת הדינין, דהינו המתקת דינין מישראל הוא כמו עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן ודו"ק:

ויהי מאת כבר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת הכפר כבר לאדן (לח כז)

אמרי הרי"ם

רבי יצחק מאיר מגור זיע"א

מאה אדנים כנגד מאה ברכות

מאת אדנים הצרכו למשכן, ומאה ברכות צריך האדם לברך בכל יום, וכמו שהאדנים היו היסודות של המשכן, כן הנם הברכות היסודות של קדשת ישראל, של קדשת כל יהודי ויהודי.

'אדן' מלשון אדנות, ועל ידי הברכה מעידים שהקדוש ברוך הוא הוא

נהגו בני ישראל לקבוע ימי חדש ניסן הללו להיות קדושים ולא חל:

קב הישר

רבי צבי הי"ד קאייננור זיע"א
הנשמות מתפללות על החיים
הנשמות הקדושים מתפללים בחדש ניסן על החיים:

יש להתעורר כמו בתשרי
בחדש ניסן צריכין אנו להתעורר כמו בחדש תשרי:

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א
כולים הצדיקים לפעל רחמים
בחדש ניסן יכולין הצדיקים לפעל רחמים לכל השנה:

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א
בראש חדש ניסן מתגלית אהבתו יתברך לנו
בר"ח ניסן נתגלה אהבתו יתברך לנו, ולרמזו כי 'אהבה' ר"ת א' אחד ב'ניסן ה'וקם ה'משכון:

רמתים צופים

רבי שמואל משינובה זיע"א
כל הטובות עד ביאת הגואל גנוזות בחדש זה
כל הגדולות והטובות שהיה ושהיה עד ביאת הגואל, הכל ניצוץ בחדש הזה (תנא רבי אליהו - פרק ה):

בת עין

רבי אברהם דב מאברוטש זיע"א
בכל שנה בראש חדש ניסן נעשה כל אחד מישראל בחינת משכון
בכל שנה כשמגיע העת ויום שנברא בו העולם ויום שבו הוקם המשכון, אז הקב"ה מחדש העולם להאיר אור אלהי על בריותיו על ישראל עם קדושו, והוא ר"ח ניסן, וכשמגיע בכל שנה ושנה עת ויום שהוקם בו המשכון, אז נעשה בפרט כאו"א מישראל בחינת משכון וכו', וה' משרה שכירתו בתוך כאו"א מישראל:

הוא מסטרא אחרא לא מסטרא דתיי, כי אם קדש פיו לדבר בו תמיד דברי תורה וקדשה דברי אלקים חיים.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו מאמר הכתוב וישם את מסך הפתח – ששם הבורא ברוך הוא מסך ומחיצה לפני הפתח, הוא הפה כנ"ל, לשמר פיו ולשונו, וכל זה הוא למשכון – בכדי שיוכל להיות משכון ומעון לשכון בו כבודו יתברך שמו, כי באם אינו נצר פיו ולשונו אזי אין אגו והוא יכולים לדור כפאחד, אבל כשמקדש עצמו כנ"ל אזי היכל ה' שמה:

• לשונות של אור •

אמת

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א
הזהירות שלא להונות את עצמו
וזה למוד לכל איש הבא לטהר ראשית דבר יסח לו מדת האמת לקו, שלא להונות את עצמו ולא את זולתו, וישתדל מאד להרחיק ממנו כל מיני דמיון ושקר והטעאה, ואז ממילא יפתח לו השער שיהיה ביכולתו להרחיק ממנו כל חלקי הרע, אכ"ר (פקודי החדוש תרע"ב):

ממון

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א
הממון נברא אף ורק כדי לעשות בו רצון השם
עקר הבריאה של הזהב היה כדי שיעשה המצוות עם המעות, דהינו צדקה או נדבת בית המקדש, ולא להכניס המעות לצורך עצמו או להניח לבגיו, או להתענג את עצמו, אלא שיעשה עם המעות מצוות, וזה כל הזהב העשוי למלאכה, לשון עשייה:

ניסן

של"ה הקדוש

רבי ישעיה הלוי הורוויץ זיע"א
קדשת ימי ניסן

[להשען] אלא על אבינו שבשמים, זהו שנאמר וירקעו מלשון רקיע השמים, הינו ישען ויבטח על אבינו שבשמים:

ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכון אהל מועד (מ ב)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א
י"ב ימים הראשונים של ניסן שרש י"ב חדשי השנה

ביום החדש הראשון באחד לחדש. הנה ליה למימר בקצור באחד לחדש הראשון. והנראה על פי מה שקבלנו דאופן הי"ב ימים הראשונים דניסן ימי הקרבת הנשיאים, הנה פח כללי לי"ב חדשי השנה, כל יום רומז לחדש שלם, כן שמענו מכבוד אדמו"ר הרב הקדוש מורנו הרב מנחם מנדל זצ"ל, וזכי הראות יכולין להתבונן בכל יום איזה מארעות יהיה בחדש אשר הוא נגד היום ההוא.

החונה מלובלין זיע"א ראה ברוח קדשו בכל יום מימים אלו מה יארע בחדש המקוון אליו

וכבוד אדמו"ר הרב הקדוש מורנו הרב זעקב יצחק (החונה מלובלין זיע"א) היה כותב ברוח קדשו בכל יום מה יהיה בכל חדש, פנודע הדבר בפרסום לחבונתינו קדש, ובאותו השנה שנתבקש בשיבה של מעלה בחדש מנחם, לא כתב רק עד מנחם, והענין הוא בפרסום.

דקדוק הפסוק לפי הנ"ל

ואם כן לפי זה, יום הראשון הוא נגד כל החדש הראשון. וזהו שאמר 'ביום החדש הראשון', רצה לומר באותו יום שהוא נגד החדש הראשון, הינו באחד לחדש, נראה לי:

וישם את מסך הפתח למשכון (מ כח)

דעת משה

רבי משה אלקים בריעה מסוניץ זיע"א
'מסך הפתח למשכון' - שמירת הלשון מביאה למשכון קדשה
על דרך המוסר, דהנה הפה נקרא פתח כי הוא פתח לפתח פיו בשירות ותשבחות ודברי תורה, ולכן צריך להיות בכחיות פסח, וכמו שדרשו קדמונינו 'פסח' אותיות פה - סח', 'סח' בגימטריא 'חיים' זעין שם.

ונראה על פי דרכי, דהרצון בזה שישמר פיו ולשונו מלדבר לשון הרע ורכילות לצנות ולשון שקר, פי כל אלה

בית אברהם

רבי אברהם מסלונים זיע"א

סגלתו העצומה של חדש ניסן

החדש הזה מסגל לתמו את הראש שלו, ואפלו אם ראשו ומחו מלאים מחשבות פגול של תאוות ומינות רחמנא לצלו, יכול להתחדש בחדש הזה ולהעשות כברייה חדשה:

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א

ישועות בו 'מקיפות' מלשון הקפה

רבנו הקדוש מווארקי זצלה"ה זי"ע פרש הפיוט 'החדש אשר ישועות בו מקיפות' מלשון החנוני מקיה, שהקב"ה ברח רחמיו וחסדיו שואל ומלנה בחדש הזה הישועות על סמך הזכות שזוכו אח"כ:

שם משמואל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א

הימים שמר"ח עד ל' ניסן כנגד עשרת ימי תשובה

יש לומר דעשרה ימים אלו הם כנגד עשרת ימי תשובה, וכמו ששם הם עשרה עמקים, הינו לבא לעמק הלב יום אחר יום עד הנקדה הפנימית, כמו"כ עשרה ימים אלו וכו', ולעמדת טהרת הלב ויחוד המעשה שבנימים אלו זוכין אח"כ להארה אלקית בימי הפסח (ויקרא תרע"א):

עבודת ה'

דברי ישראל

רבי ישראל ממודיץ זיע"א

הקב"ה מצפה מהאדם שיעשה רק הראשית והתחלה

'וצפה ראשיהם' – הקב"ה מצפה ומיחל רק הראשית והתחלה מן האדם, ויערב לו מכאן ואילך בחשק ותשוקה:

דברת שלמה

רבי שלמה מלוצק זיע"א

כפי הנחת האדם והשתדלותו כף השי"ת מסבב אותו ומשמרו

כשהאדם מכיו עצמו וחיותו ושכלו לקבל ולהשיג אלהותו ית' בתוך שכלו וחיותו ודבורו ועשיותיו, גם השי"ת מסבב אותו ומשמר אותו, והוא מסובב ומשמר

מאתו ית', וממילא רחוקים ממנו כל הדינים

(פרשת פקודי והחורש):

פרשת החדש

בינת ישראל

רבי ישראל מגרודז'יסק זיע"א

קדוש החדש מחזק את האמונה בלבנו שישועות השם כהרף עין אפלו למעלה מן הטבע

ענין קדוש החדש ומגן בני ישראל ללבנה, כי לפי דברי חכמי הטבע היתה הלבנה לפני אלפי שנים עצם חס ומאיר כמו החמה, אף במשך הזמן נתקררה ונכבה אורה ואין לה שום אור מצד עצמה.

ואנו בני ישראל גם כן מודים לזה שהיה אור הלבנה כאור החמה, אף על ידי החטא שאמרה אי אפשר לשני מלכים וכו' נתמעט אורה ברגע אחד. ואנו מאמינים באמונה שלמה שמה שצריך להתארף לפי הטבע אלפי שנים, מתהרה על ידי הכל יכול ברגע אחד, ושעתיד אורה להתחדש כאור החמה בשעה שיעלה הרצון מהבורא תברך שמו.

ועל ידי זה מתחזקת אמונת השם בלבנו שישועות ה' כהרף עין בכל הענינים, הן בעניני רפואה והן בעניני פניסה וגאולה, וכן אם האדם נפל חס ושלום בחטא ועושה תשובה ותהפך תכף הכל לטוב, כמו שכתוב (ישעיהו י) 'ושב ורפא לו', וכל הישועות יתעוררו עלינו ברגע אחד.

קדוש החדש נקרא קבלת פני השכינה על שם האמונה

ולכן נקרא קדוש החדש בשם קבלת פני השכינה (סנהדרין מב), משום שעקר ענין קדוש החדש הוא להתחזק בלבנו באמונה שמלכותו בכל משלה, שהוא קבלת פני השכינה בכל הענינים.

ולכן חושבים אנו כל המועדות לפי חשבון הלבנה, כדי שיתעורר בנו הענין הזה, שכל הישועות שהיו בימים ההם יכולים להתעורר עלינו בזמן הזה ברגע אחד בלי שום עכוב, שלא על פי דרך טבע העולם (פרשת החורש):

פרי צדיק

רבי צדוק הפהן מלובלין זיע"א

בשבת החדש יש התחדשות מרבה בדברי תורה

ספר מהיהודי הקדוש זלה"ה שאמר שבשבת זה יש בו התחדשות בשפע בדברי תורה (החורש אות ב):

ראש חדש ניסן

שפת אמת לקוטים

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

הלכות פסח - הלוח הפסח בתוך כל אחד מבני ישראל

לכבוד ידיר נפשי ולבכי שאר בשרי המפלט כבוד שם תפארתו מורנו הרב ישראל יוסף נ"י יוסף ד' לך תיים וברכה ושלום וכל טוב.

לאשר בקשת מאתי לכתב אגרת שלומים הנני למלאות בקשתך והנני לכתב את אשר יזמין ה' בפי.

ולאשר ל' יום קדם הפסח מחיבים לדרש בהלכות פסח - הינו הלוח הפסח בתוך כל אחד מבני ישראל, כמו שאמר אבי אדוני זקני ז"ל בנה הלשון: הנה בכל שנה יש השגה מיחדת ופרוש מיחד בענין יציאת מצרים, ובפרט עתה מחיבים לדרש ולחקר עד מקום שיד אדם מצעת להבין מהות היום טוב וענינו.

בכל חג פסח יכול האדם לקפץ ולהתעלות שלא בהדרגה

וראשית כל דבר אמר, כי לאשר החג הקדוש נקרא יום טוב של פסח' והוא על שם שפסח השם ישראל על בתי בני ישראל ולא יתן המשחית לנגף כמו שכתוב בתורה הקדושה, נראה מזה שנה עקר ענין היום טוב, שפכר הגיד לנו אדוני אבי זקני ז"ל שהשם נקרא על פנימיות שבדבר.

ובאמת צריך להבין מה ענין הפסיקה. והנראה אלי פשוט, שהפרוש הוא, שלאשר בימי הגלות במצרים היו בני ישראל מערבים בהמצרים, ועקר הגאולה היה לברר הטוב מהרע שלא יהיה מערב.

וזה ענין הפסיקה שכשרצה הסטרא אחרא לנגע בהקדשה שבנישראל הקדושה נפסחת, באפן שלא היה יכול להיות ערוב, כמו שכתב רש"י ז"ל שקפץ ודלג מבתי ישראל עין שם, והוא ענין הנ"ל, ולכך לא יתן המשחית כנ"ל.

ולזאת ודאי שבכל פסח ופסח יוכל כל אדם לקפץ שלא בהדרגה, ולאחז בהשם תברך ואין לו מניעה מסטרא אחרא כלל, ועל שם זה נקרא יום טוב של

אשר הוא פיוס יאיר, יש סיעתא דשמאי מיחדת בכל החדש שאף אם בכל זאת יש בידי האדם כל מיני ענינים של בעור חמץ אשר נקבצו לפניו באקראי במשך השנה וצריכים להחביר מקרבו, שיוכל לטהר ולזכר שוב את נשמתו.

מטעם זה חדש ניסן הוא חדש של שמחה

ומהאי טעמא כל החדש הוא חדש של ששון ושמחה, שצורפו יוצא מהפסוק 'ישמחו השמים ותגל הארץ' (תהלים צו יא), מפני הסיעתא דשמאי המיחדת שיש בו לבער את הרע.

וכדמצינו שגם גאלת מצרים גופא שהיתה בחדש זה היתה באתערוותא דלעילא מתוך סיעתא דשמאי מיחדת ביתר שאת וביתר עז, הרי שחדש זה מסגל ביותר לסיעתא דשמאי בעניני בעור הציור והגאלה הרוחנית.

ולכן בחדש ניסן לבו של כל יהודי מלא עם אשר ושמחה, שמחה הנובעת מתוך מה שהחדש הזה מסגל ביותר ל'ובערפת הרע מקרבך' (דברים יג ה), שמחה של תקנה דכשם שבניסן נגאלו כף בניסן עתידין להגאל ברוחניות ובגשמיות.

השמחה בחדש ניסן עליונה מהשמחה בתשרי שכל החדש מראשו ועד סופו מלא בשמחה

ושמחתה של חדש ניסן שונה מהשמחה בחדש תשרי, דאף ששם נצטוינו בתורה 'ושמחת בחגך', מכל מקום תחלת החדש הוא ענין של דין ופחד, ירח האייתנים, לשון תקיפות (רש"י ר"ה יא).

מה שאין פן חדש ניסן פלו מתחלתו בבחינת 'ישמחו השמים ותגל הארץ', ולכל הדעות בגמרא (פסחים ו) מריש החדש הוי זמן שקדם החג, כל החדש פלו הוי ראש חודשים, כל החדש הוי האדם בבחינת נח לו שנברא, בבחינה של צדיק, בחינה של 'פקודי ה' ישירים משמחי לב' (תהלים יט ט).

ולכן בעור הרע שבחדש ניסן הוא בעור שונה ונעלה מברוך כלל, מפני שכל החדש הוא חדש של 'פקודי ה' ישירים משמחי לב', חדש שהאדם שרוי בו בהתרוםמות הנפש, מתוך מה שהוא מלא וגדוש בשמחה גדולה – הנה כבר מגיע ליל התקדש החג, המתנה הגדולה שהקדוש ברוך הוא מגביה ומרומם אותנו לדרגה של מלאכים, שכל היהודים אז הם בבחינת

ידי זה היה כל הגאלה, שעל ידי שמבררים זה שכל הקלפה [היא] רק מהשם 'תברך ממש ממילא נשבר הקלפה לגמרי.

וזה הפרוש דכתיב 'פחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים' (שמות יא ד), הענין הנקדה הקדושה המנהה הקלפה (שנאות) [יוצאת] ונגלת לברר שהכל רק על ידה וממילא נשבר הקלפה שכשנגלה הפרי נטל הקלפה ממנה וכו' (מכתב לחודש ניסן):

ישועות משה

רבי משה יהושע מוויז'ניץ זיע"א **הכנה לימים הקדושים של חג הפסח ימי הפסח** ממשמשים ובאים, ימים שבני ישראל עוסקים ואדוקים בכמה וכמה מצות דאורייתא ודרבנן, וכדי לקיים בהתרוםמות הנפש ומחין עלאין בהשגות גבוהות חיות חמימות והתלהבות ולא כמצות אנשים מלמדה, נדרש הכנה רבתי לקדש ולטהר הדברים הארציים הגשמיים בלתי לה' לבדו, כשם שמנקים ומבערים החמץ מן הבתים והפלים בן צריך להעביר הלכלוך וכלודה לבער החמץ הציור הרע מבתי הנפש מן האברים לזככם ולטהרם.

הרמז בצרוף חדש ניסן

וזהו אפשר לכוון בצרוף חדש ניסן היוצא מראשי תבות הפסוק 'ישמחו השמים ותגל הארץ, ויש לומר 'ישמחו השמים' הראשי תבות עם האותיות גימטריא אהב"ה עם האותיות, והסופי תבות עם האותיות גימטריא מ"ח, בכדי שהמ"ח הממשכה תגיע לאהב"ה ה' לעשות רצונו ולעבדו 'תברך שמו בלבב שלם נדרש ותגל הארץ'.

ותג"ל עם האותיות והכולל גימטריא אמ"ת עם האותיות הרומז לתורה, על דרך אמרם ו"ל (ברכות ה.) על הפסוק (משלי כג כג) 'אמת קנה ואל תמכר', שהארציות הגשמיות תהא על פי התורה, להפך החמור לצורה ולא להתגשם חס ושלום בתאוות וחמדות, וכשהאברים מזככים מתעלית הנשמה גבוה גבוה (פרשת ויקהל פקודי תש"מ ליל שבת קודש):

פתגמי אורייתא

רבי מרדכי ישכר בער מפייטסבורג זיע"א **בחדש ניסן יש סיעתא דשמאי מיחדת לבער עניני הציור בזמן** של חדש ניסן, חדש אשר יש בו מצות בעור חמץ, חדש אשר יש בו לילה

פסח, שהארות היום היא בענין פסח כנ"ל, ולזאת אחר כך ימי הספירה לברר הטוב בפשטות אור החג בכל פרטי המדות שבאדם כמו שהגיד אדוני אבי זקני ו"ל.

באור יסודי ועמק בענין אחדות הבורא והכונה בפסוק שמע ישראל

ולאשר פי אין הענין מובן לכל אדם איך הוא הקפיצה לדבק בהשם 'תברך, ולזאת הנני מגלה לך מה שאני יודע בזה דרך האמת. וזה הוא, שכלל היחוד שמיחדין בכל יום 'שמע ישראל כו', שזה צריך גדול לידע מהות הענין.

ואשר נודע לי באר היטב באמת, לא על פי אמד השמיעה, רק מתוך ספרי הקדושים המקבלים הגדולים, מחיב אני לגלות לך לברר הדברים.

והוא, שאין הפרוש ה' אחד' שהוא אלקי אחד - למעט אלקות אחרת. גם זה אמת, אף הפרוש עמק מזה, שאין הויה אחרת זולתו. ואם פי נדמה לכל אחד שמבין הדברים, אינו כן, שיש בזה הרבה הרגשות לאין שעור.

ותכן הענין, שכל דבר שיש בעולם רוחניות ונשמיות הוא השם 'תברך בעצמו, רק שעל ידי הצמצום - שכן היה רצון הבורא ברוך הוא וברוך שמו - ירדה הקדושה ממדרגה למדרגה עד שנעשה מהם דברים גשמיים ממש, ואלה הדברים אמת בלי ספק.

לזאת יוכל כל אדם לדבק עצמו בכל מקום שהוא תוך הקדושה שיש בכל דבר ודבר - אף בדבר גשמי, רק שיהיה בטל בניצוץ הקדושה. ועל ידי זה באמת גורם עליות בעולמות העליונים וגורם נחת רוח באמת להשם 'תברך, ואם האדם פן אין חסר לו כלום שבכל מקום ומקום שהוא יכול לדבק על ידו בהשם 'תברך.

וזה כלל כל היהודים שבעולם, ואם אמנם יש בזה אריכות דברים מאד, שיש כמה ספרים מאלפים דפים לפרש דבר זה, לא נאריך עתה, פי לדעתי די במלות קצרות אשר פכתתי, ואם תעין בזה תמצא מבאר כדברי, והוא עקר עבודת האדם.

נחור לענינו שיכול כל האדם לדבק עצמו בהקדושה שיש תוך איבריו גשמיים ורוחניות גבוה גבוה מאד עד השם 'תברך ממש, ובפסח נגלה זה שעל

וזהו פונת הפסוק 'יהי מאת פכר הפסוף', בא לרמז על מאה ברכות שמברכים בכל יום ואין אנו מזכירים רק שם אדנ"י, צריך המברך לכוון ולשתף במחשבתו שם הו"ה עם שם אדנ"י, וזהו 'מאת פכר הפסוף' הם מאה הו"ה, 'לצקת את אדני הקדש', דהינו צריך לצרף ולשתף מאה הו"ה עם מאה אדנ"י שמברך בכל יום, ו'אדני הקדש' כמשמעו שם אדנ"י, ודהינו, צריך 'לצקת' להתייף ולצרף שם הו"ה הרמוז ב'כפר' עם 'אדני הקדש' שהוא שם אדנ"י.

ומה שאמר 'את אדני הפרכת', לפי שיטת שני מיני ברכות, אחד, של תפלות שכלם קדש שאין אנו עושים בהם שום צרף לעצמנו, והשני, ברכות הנהנין לצרף עצמנו, שאנו מברכים על אכילה ושתייה שאנו אוכלים ושותים ועל צרכינו שאנו עושים, ובכלם צריך לשתף שם הו"ה עם אדנ"י. והנה 'אדני הפרכת' עם אותיותיהם גימטריא 'ברכת נהנין'.

וזהו הפונה את אדני הקדש ואת אדני הפרכת, דהינו בין שם אדנ"י שמזכירים על 'הקדש' שהוא בתפלה שכלה קדש, ובין אדנ"י שמזכירים על ברכות הנהנין, בכלם צריך לצרף ולשתף שם הו"ה עם אדנ"י.

וזהו 'מאת אדנים למאת הפכר', דהינו 'מאה אדנ"י' שאתה מברך בכל יום, צריך שתחברנה עם 'מאת הפכר' שהוא שם הו"ה הרמוז ב'כפר'. ומה שאמר 'פכר לאדן' דנראה כגימטריא, הפונה היא שצריך המברך להקדים בכונתו שם הו"ה לשם אדנ"י, וזהו 'פכר' שהוא הו"ה הרמוז בכפר, תקדים 'לאדן' שהוא אדנ"י:

הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת הפכר פכר לאדן (לה כו)

אפשר לרמז מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות מג:), דצריך אדם לברך מאה ברכות בכל יום, כמו שנאמר (דברים י"ב) 'ועתה ישראל מה ה' אלהיך', אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'.

והנה כל ברכה שאדם מברך אינו מזכיר רק שם אדנות, וצריך לצרף עמו שם הו"ה, בכל ברכה שהוא מברך צריך לצרף בכונתו שם הו"ה עם שם אדנ"י, בין בברכות התפלה בין בברכות הנהנין.

דהלא תראה, עקר הברכות לא נרשם בהם כי אם שם הו"ה, ואנו מזכירים ומוציאים בפה שם אדנ"י, ואם [אין] אנו מכוונים ומצרפים שם הו"ה עם שם אדנות, למה נרשמו הברכות בשם הו"ה, אלא ודאי צריך לשתף שם הו"ה עם שם אדנ"י, ואדרבא, העקר הוא שם הו"ה, וצריך המברך להקדימו בכונה:

'פכר פסוף רומז לשם הו"ה'

והנה 'פכר פסוף' גימטריא ארבע מאות, וידוע מה שכתב רבנו הארי"ו ז"ל (עין חיים שער יג פ"א), ד'ארבעה יודין' דשם ע"ב כל אחד כלול ממאה, גימטריא ארבע מאות, הרי 'פכר פסוף' רומז לשם הו"ה.

ועוד, כשתמלא שם הו"ה חציו הראשון בשם מ"ה וחציו השני בשם ב"ן, פנה: יו"ד ה"א ו"ו ה"ה, ותפה זה בנה, פנה: יו"ד פעמים ה"א גימטריא מאה ועשרים, ו"ו פעמים ה"ה גימטריא מאה ועשרים, הרי גימטריא 'פכר'.

בין ברכות שבתפלה ובין ברכות הנהנין צריך לכוון גם שם הו"ה

מלאכים ויושבים בליל הסדר כמלך, ואין הפונה שאז הוא כמלך בביתו, אלא שאז זוכה להיות מלך בעצמו השולט בכל רמ"ח איבריו ושק"ה גידיו, עד שהקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו בא עם כל פמליא דיליה לשמע ממנו אידך שאומר שירות ותשבחות בספור וציאת מצרים, כדאייתא בזהר הקדוש (ח"ב מ:):

• עמוד התפלה •

ישמח משה

רבי משה מאוהנעל זיע"א

סגלת השפעות הבתי כנסיות הם כפי מוראם ושמירתם

כשם שכל השפעות הנה על ידי המשכן והמקדש בדרך התהפכות הניצוץ, כן עכשו על ידי המקדש מעט, וכשם שקדשת המשכן היה כפי שמירתם ומוראם, ככה המקדש מעט, ותיבים אהנו בשמירתו ובמוראו, וזהו (ח"ב קלא:): התמיר מאד בנה, ומזה נצמח מוסר גדול, ואם תאבו ושמעם טוב הארץ תאכלו, שיתזיר שכינתו בתוכנו במהרה בימינו אמן (עו"פ אלה פקודי):

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

במאה הברכות בכל יום צריך לכוון גם שם הו"ה

יהי מאת פכר הפסוף לצקת את אדני

אוצרות גאוני הדורות

בפסוק לחזק תקוננו על בנן העתיד להיות במהרה בימינו אמן, על פי מאמרם ז"ל במסכת מכות (כו:): רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא היו עולין לירושלים, פיון שהגיעו להר צופים קרעו בגדיהם, פיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק, אמרו לו עקיבא מפני מה אתה מצחק, אמר להם מפני מה אתם בוכים, אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א נא) 'והזר הקרב יומת', עכשו נתקדם בו (איכה ה יח) 'על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו' ולא נבכה.

שאמרו 'אלה אלהיך ישראל', ולפי זה יש לומר דלכך פתיב אלה, פרוש דבעבור חטא העגל, פקודי המשכן משכו שנתחסר המשכן שני פעמים.

מרגניתא דבי רבנן

רבי יוסף אייזיק סגל זצ"ל

התקומות הנבואות של התוכחות הוא עדות והוכחה לגאולה העתידה לבוא

רש"י ז"ל: 'המשכן משכן' שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חרבניו על ענותיהם של ישראל.

אפשר לומר לאידך גיסא, שמרמז פאן

אלה פקודי המשכן משכו העדת

אלופי יהודה

(לה כא)

רבי יהודה לייב סגל זצ"ל

חרבו בית המקדש בעון חטא העגל

ולכאורה תבת 'אלה' היא מיתר. ונראה לי דהנה רש"י פרש 'משכן' משכן שני פעמים, משום דנתמשכן שני פעמים. והנה בעגל פתיב (לעיל לב לד) 'וביום פקדי ופקדתיו, ודרשנין בש"ס (סנהדרין קב). דאין לך פקודי שאין בה מפקידת העגל. והנה לשון פקודי הוא מלשון חסרון, כמו 'ולא נפקד ממנו איש' (במדבר לא מט). והנה אלה מרמז על עון העגל

אמר להם לכה אני מצחק, דכתיב (ישעיה ח ט) 'ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הפהן ואת זכריה בן ברכיהו', וכי מה ענין אוריה אצל זכריה, והלא אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני, אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב (מליה ג יב) 'לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עימם תהיה והר הבית לבמות יער', בזכריה כתיב (זכריה ח ד) 'עד ישובו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים, עד שלא נתקמה נבואתו של אוריה הייתי מתירא שלא תתקם נבואתו של זכריה, עכשו שנתקמה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקמת, ובלשון הזה אמרו לו עקיבא נחמתנו עקיבא נחמתנו, ה' ינחמנו אמן.

היוצא מדברי רז"ל, קשאנו רואים שהנבואות של התוכחות מקימים, בידוע שהנבואות של הנחמות יהיו מקימים, ואפשר פונת הכתוב באמרו אלה פקודי המשכן משכן העדת, ומלת 'פקודי' מלשון 'ולא נפקד מנו איש', כלומר ממה שאנו רואים גדל חסרונו שנחסרו מעמנו מקום מקדשנו, הוא העדות שיחזור לנו מקדשנו שאנו מצפין על בנינו שיבנה במהרה בימינו, וכמו שהתוכחה מקימת בנו, בודאי שיהא הנחמות מקימות בנו, והיו פקודי המשכן הוא משכן העדת, עדות שיבנה במהרה בימינו מקום מקדשנו. [בשם גדול אחד]

חלק יפה

רבי חיים נסים יצחק פלאגי זצ"ל

החלוק בין 'המשכן' ל'משכן'

מוכא במקדש (ש"ר נא, ג והובא ברש"י עה"פ), למה 'המשכן' 'משכן' שתי פעמים, לפי שעתיד בית המקדש להתמשכן (להילקח כמשכון) שתי פעמים. יש לדרגת, שתבת 'המשכן' הראשונה הרומזת לבית המקדש הראשון נכתבה בה' ה' ה' ה' ה' ואלו תבת 'משכן' השנייה, הרומזת לבית המקדש השני, נכתבה בלא ה' ה' ה' ה' ה'.

ויובן, בהקדים את דברי הגמ' ביומא (כא"ג), עה"פ העוסק בבניית בית המקדש השני 'עלו החר והבאתם עץ ובנו הבית וארצה בו ואפכך אמר ה' (תני א, ח), כי הטעם שתבת 'ואפכך' נכתבה ללא האות ה', הוא כדי לרמז על חמשה דברים שהיו חסרים בבית המקדש השני,

ולכן התמעט כבוד הבית השני מהראשון. והם, 'ארוץ וכפרת וכרובים', שנגזרו בסוף בית ראשון. 'אש' המערכה שהיתה יורדת מן השמים. 'שכינה' שלא שרתה בו כמו בבית ראשון. 'רוח הקדש', כלומר, שפסקה הנבואה בבית שני. 'אורים ותמים' שלא היו נשאלים בהם. לפיכך, אף תבת ה'משכן' הרומזת לבית המקדש השני, נכתבה בלא ה' ה' ה' ה' ה' לרמז שנחסרו בו חמשה דברים. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

איט צעיר

רבי יוסף הפאל עזיאל זצ"ל

ישראל רוצים בכפרת עונותיהם

מוכא במקדש (ש"ר נא, ג), למה 'המשכן' 'משכן' שתי פעמים? לפי שעתיד בית המקדש להתמשכן (להילקח כמשכון) שתי פעמים.

ובמדרש (שם לה, ד), עה"פ 'ועשית את הקרשים למשכן' (שמות כו, טו) מוכא, 'לא היה צריך לומר אלא ועשית את הקרשים משכן' מהו 'למשכן'? אמר רבי הושעיא, על שום שהוא עומד למשכן, שאם נתחבבו שונאיהם של ישראל כליה, יהא מתמשכן עליהם. אמר משה לפני הקב"ה, והלא עתידים הם שלא יהיה להם, לא משכן ולא מקדש, ומה תהא עליהם? אמר הקב"ה, אני נוטל מהם צדיק אחד וממשכנו בעדם, ומכפר אני עליהם על כל עונותיהם.

נמצא, כי פטירת הצדיק, היא פדגמת משכון שלוקח ה' מישראל, כאשר הם מתחייבים כליה, ח"ו. וכשם שנטל את בית המקדש, כאשר התחייבו כליה.

והנה, במשנה בערכין (כא"ג) מוכא, 'חייבי חטאות ואשמות, אין ממשכנים אותם (כלומר, אין בי"ד מחייבים את החוטא להביא קרבן, כי מפנין שקרבנות אלו באים לכפרה, לא ימנע האדם מלהביאם). חייבי עולות ושלמים (שאין באים לכפרה), ממשכנים אותם. אף על פי שאין מתכפר לו עד שיתרצה, שנאמר 'לרצנו' (ויקרא א, ג), כופים אותו עד שיאמר רוצה אני'.

ואם כן יש לשאל, כיצד ה' משכן ולקח את בית המקדש שתי פעמים? וכן, כיצד ה' ממשכן את הצדיק כאשר ישראל חוטאים, והלא מבאר במשנה ש'חייבי

חטאות ואשמות אין ממשכנים אותם'.

ויובן, בהקדים את דברי המשנה בכריתות (יא"ג) 'שנים אומרים אכל (חלב), והוא אומר לא אכלתי, רבי מאיר מתיב (להביא קרבן חטאת). אמר רבי מאיר, אם הביאוהו שנים לידי מיתה החמורה, לא יביאוהו לידי קרבן הקל'. והקשו התוס' (שם: ד"ה או דלמא), היאך שיף לחיבו להביא קרבן חטאת, הלא הוא אמר שלא אכל חלב, ובנדאי שפטור מקרבן. ובעל פרוח אי אפשר לחיבו, שהרי אין ממשכנים חייבי חטאות. ותרצו התוס', כי מה שאמרו שאין ממשכנים חייבי חטאות, זהו דוקא כאשר החוטא יודע שהוא חטא אף אינו רוצה בכפרה. אבל כאן, שהוא אכן חפץ בכפרה, אם בידוע לו שאכל, אלא שאומר לא אכלתי, בזה הדין הוא שממשכנים אותו, כיון שיש עדים שאכל חלב. ומעתה, מאחר שישאל ודאי רוצים בכפרה, הרי שיכול ה' לטל את שני בתי המקדש או את הצדיק, כדי לכפר על ישראל. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן (לח כג)

מזבח אליהו

רבי אליהו הכהן זצ"ל

חכמתו של בצלאל מן השמים

פונת הענין שבא הכתוב לספר גדל חכמתו של בצלאל שהיתה לו בדרך מתנה מן השמים, ולא השיגה לא בעמל ולא ביגיעה, כי אם שהשם האיר עיני שכלו בכל החכמות, אף על פי שמעולם לא נתעסק באותה מלאכה ולא ראה אותה.

וזהו אמרו ובצלאל בן אורי בן חור עשה וכו', ודע איך היה זאת החכמה דרך מתנה, שאתו טפל לו היה אהליאב בן אחיסמך וכו', אף על פי שהיה חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן וכו' ובקי בכל מיני חכמה, כי היה אמן בקי למוד במלאכות אלו מקטנותו, ועם כל זה ואתו אהליאב, היה טפל לו, בצלאל עקר בחכמה, ואהליאב היה אתו טפל לו אף על פי שהיה חכם בכל מלאכה וחושב מחשבות. לא זאת כי אם שחכמת בצלאל מצל שדי היה, כדרך שאמר לו משה רבנו ע"ה 'בצל אל היתה' (ברכות נה), כלומר בצל אל היתה שגור לה חכמה במתנה.

מלאכת המשכן נעשית מאליה

עץ הדעת טוב

רבי חיים וויטאל זצ"ל

עשית מלאכת הזהב מאליה

כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש (לח כד). חזר להודיע ענין הנסים שארעו בו, כי זה הוראה לרב קדשתו. האחד, הוא להיות מלאכתו נעשית מאליה, כדרך שאמרו רז"ל (תנחומא שמיני ח) על 'תעשה המנורה' (שמות כה לא) מאליה, וכן והבית בהבנתו (מלכים א' ו' ז) מאליו (במדב"ר יד ג). וזה שאמר כל הזהב העשוי למלאכה, והנה ליה למימר כל הזהב שעשו במלאכה, אמנם אמר פי הזהב הזה היו 'עשוי מאליו' בטרם יבוא לגדר מלאכה. וגם נס אחר, כי הנה ראינו פי הזהב והכסף והנחשת היו בצמצום גמור, ולא פחתו ולא הותירו כלל שום מין משלשתן ממה שהצריך למלאכת המשכן, והסבה היה להורות פי היא מלאכת קדש, וזה שאמר 'למלאכה למלאכת הקדש'.

ובאור הכתוב כף הוא, כל הזהב שהצריך להעשות בו מלאכה, הנה להיותה מלאכת הקדש היה בזה די וספוק מצמצם כשעור מה שהיה הזהב בעת התנופה כשהביאווהו.

שפתי פהן

רבי מרדכי הכהן זצ"ל

נס צפוי הזהב על הקרשים

כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש. כל הזהב העשוי הנעשה מאליו, לפי שאי אפשר על ידי בני אדם להלביש על העץ כמו על הקרשים ועל המשכן ועל המזבח אלא על ידי מסמרים, וברזל לא נזכר לא במשכן ולא במקדש, כי בארון אמרו רז"ל (יומא עב:) שעשה שלושה ארונות וכו' אמר וירקעו את פחי הזהב וגו', אבל בשאר צפויים לא נאמר כיצד צפו, לזה אמר 'העשוי' שנעשה מאליו, וכן אמר בזהר (ח"ב רכב:) [וכו:], הרי בפרוש שהמשכן ובית המקדש נעשו מאליהן, אמר העשוי למלאכה שהוא המשכן, בכל מלאכת הקדש זה בית המקדש.

חוט של חסד

רבי אליהו הכהן זצ"ל

כל מעשה המשכן נעשה מעצמו ולפיכך לא נחסר כלום מהזהב על ידי האש

ויהי זהב התנופה תשע ועשרים כפר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש (לח כד).

הקדושה צריך שיהיה מכסה ולא להתגאות עם התורה, והתורה נתנה בהר סיני כמו שאמרו במדרש שלא נתנה בהר גבוה מפני שסיני השפיל עצמו, ועל כן אמר וסכת על הארץ שיהיה מכסה ובעניוונת.

ויפרש את האהל על המשכן וישם את מכסה האהל עליו מלמעלה כאשר צוה ה' את משה (מ ט)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיא זצ"ל

השראת השכינה על הגוף

ויפרש את האהל, היא הנשמה שמאחלת על ראשו, וזהו האהל על המשכן שהוא הגוף, שגם הוא נקרא משכן ה' כנודע. וישם את מכסה, הוא חלוקא דרבנן שמתלבשים בו נפש, רוח ונשמה, כל אחד במקומו כנודע, וגם אור השכינה, וזהו מכסה האהל עליו מלמעלה, וכל זה גרם לו בשביל שקיים כאשר צוה ה' את משה רבנו ע"ה.

כי ענו ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם (מ לח)

כף הפהן

רבי אברהם יצחקי זצ"ל

עמוד הענו האיר בלילה לישראל כמו אור היום

נראה לי במאי דאמרו רבותינו ז"ל במדרש דערב רב היו חוץ לענו, ומוכח מדכתיב בפרשת בשלח (יד יט) 'ויסע עמוד הענו מפניהם' וכו', דהענו היה גם בלילה והיה מאיר להם לילה כיום, ואם כן עמוד אש להאיר לא היה צריך אלא לערב רב להאיר להם בלילה לפי שהיו חוץ לענו, וכן דיק קרא (שם יג כב) 'לא ימיש וכו' ועמוד האש לילה לפני העם' דהינו ערב רב ולא ישראל, אבל עמוד הענו היה מאיר כיום גם בלילה.

וזהו פי ענו ה' המשכן יומם, רצה לומר 'יומם' גם בלילה הוי כמו יום, ועמוד האש תהיה לילה בו לעיני בני ישראל, רצה לומר דעמוד האש היה נדמה בלילה לעיני בני ישראל, מחמת שהיה להם אור הענו הגדול, והוי כמו שרגא בטיהרא, וזהו ועמוד וכו' תהיה לילה בו לעיני בני ישראל.

ותכל כל עבדת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה בן עשו (לט לב)

בן איש חי - חלק הדרוש

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

עשית המשכן בנדיבות הלב ולשם שמים אף בגמר מלאכתה

יש לדרקדק הנה ליה למימר ויעשו וכו' ותכל וכו', פי העבודה פלטה אחר שעשו.

ונראה לי בס"ד, כי ראשית הצווי שצוה השי"ת על המשכן אל משה רבנו ע"ה הוא מה שאמר (שמות כה ב) 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי', שצוהו להביא מנדבת לב ברצון. וגם אמר לו 'ויקחו לי לשמי, ואחר כך צוהו על התרומה מה היא, באמרו 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכו'.

והנה טבעו של אדם אם עושה מצוה, ובפרט מצוה שהיא תלויה במתן דמים, לא יהיה לו נדיבות ורצון כמו בהתחלה, וכן הוא הדין במצוה שיש בה טרח הגוף אינו דומה הסוף להתחלה. אמנם בנדבת המשכן גם בסוף העבודה שהוא קרוב שתכלה המלאכה, עם כל זה היו העוסקים עושים המלאכה בנדיבות ורצון לב, וכן המתנדבים היו מביאים נדבה הצריכה בנדיבות ורצון לב ולשם שמים, כאשר צוה ה' את משה בהתחלת הצווי שיביאו פתח וממונם ברצון ונדיבות, וגם לשם שמים.

וזה שאמר ותכל כל עבדת, רצה לומר בסוף שפכר באה לידי גמר, עם כל זה ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה, הן המתנדבים הן העוסקים, שהיו עוסקים ומביאים לשם שמים, וגם בנדבה וברצון.

ושמתי שם את ארון העדות וסכת על הארון את הפרכת (א מ)

אמרי ישראל

רבי ישראל מאיר גליק זצ"ל

כסוי הארון רמז למדת הענוה

נראה לי שבא לרמז למה שאמרו חז"ל (תענית ג), למה נמשלו דברי תורה למים, כי אין התורה מתקיימת במי שדעתו מגיס עליו, אלא מי שמשפיל עצמו כמים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך. ולזה בא הרמז שהארון אשר בו העדות התורה

בכסלו נגמרה [עם האותיות], שעל ידי בשר ודם אי אפשר להשלימו לא בשנה ולא בשנתיים, לזה נקראת 'משכן העדות' שהכל מעידין עליו שנעשה בסיוע אלהי.

נפלאות חדשות

רבי נח ליפשיץ זצ"ל

המשכן עשה את עצמו

ידוע הוא כי המשכן נעשה מאליו כדאיתא במדרש ובהר, תקף כשהתחילו נעשה מאליו. ועל פי הנ"ל מתרץ דקדוק בפרשת פקודי שנאמר ותכל כל עבדת משכן, רצונו לומר שהמשכן עשה את עצמו, שהוא הפועל והנפעל, ושיך לומר 'עבדת המשכן'. וסיים ויעשו בני ישראל, כלומר אף על פי שנעשה מאליו חשב עליהם כמו שעשו הם.

הנס היה נעשית על ידי נשים חכמות, כלומר צדקניות וכשרות.

שפתי נהן

רבי מרדכי הפהן זצ"ל

נקרא המשכן 'משכן העדת' על שם

שהכל מעידין שנעשה בידי שמים

ותכל כל עבדת משכן אהל מועד (לט לב). היה לו לומר ויכלו התכמים ולהחזיק להם טובה מאחר שטרחו ועשו, אלא אמר ותכל' לומר שפלתה מאליה כמו שאמרנו.

וביום הכפורים ירד משה ועשו בו ביום נדבה והביאה בשני בקרים, והתחילו במלאכה בי"ג בתשרי ונשלמה בכ"ה בכסלו, וכן ותכל' בגימטריא בכ"ה

ידוע שכל מעשה המשכן מעצמו נעשה כדרשת חז"ל, לזה אמר כל הזהב העשוי למלאכה כלומר מעצמו היה נעשה המלאכה, וזה הנס הזה בעבור היות מלאכת הקדש.

ותראה ראיה לך למה נעשה הנסים שהיה, שהרי ויהי זהב התנופה שנתנו תשע ועשרים כפר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש ולא חסר כלום מהזהב, אף על פי שדרך העולם הוא שהאש ממעט הזהב, ודוק.

ובזה שאמרנו שהמלאכה היתה נעשית מעצמה, יבוא היטב פסוק (לה כה) וכל אשה חכמת לב בידיה טו וכו', שהפונה לבד בנגיעת הידים היתה נעשית המלאכה, ולא היו צריכות לשים לב על המלאכה, מאחר שהיה בנס שבנגיעה בלבד היתה נעשית מעצמה, וזהו אמרו בידיה טו, וזה

מעשי צדיקים

לכך, אלא בכך נרמז שיהיה צריך במשך הזמן למכור או למשכן אותו, לכן צריך לדעת משקלו. על כך סמכו חז"ל בדרשתם שהמשכן הוא רמז למקדש שהתמשכן בעוונותיהם של ישראל. (טללי אודות)

נעשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשות את כל מלאכת עבדת הקדש (לו א)

במדרש (שמו"ר מח ב), כל מי שנתעסק במלאכת המשכן נתן בו הקב"ה חכמה ובינה ודעת שנאמר ויעשו כל חכם לב, ולא בבני אדם, אלא אפלו בהמה ובחיה שנאמר 'חכמה ותבונה בהמה', בהמה כתיב, שנתנה חכמה באדם ובבהמה.

מפרש **הכתב סופר** את החכמה שנתנה אז לבעלי החיים, שהם אפשרו לנשים לטוות על גביהם עבור מלאכת המשכן כדברי הפתוב (לעיל לו כו) 'טו ואת העזים', ולא זזו או הפריעו בכל זמן הטויה.

בענין זה מצינו בשמואל בפסוק וישרנה הפרות בדרך על דרך בית שמש' (שמואל א ו יב), ובגמרא עבודה זרה (כד:) איתא, שהפרות שנשאו את הארון אמרו שירה.

כתב השפתי צדיקים בשם רבי נחמיה אלתר זצ"ל, החסיד רבי צבי הירש

מזין, והרי כמה זיופים יש בשוק, שלוקחים נחשת פשוטה וזולה ובדרךים שונות מלבינים אותה עד שהיא נראית ככסף. **כעת** אחר שנתת לאמן זה כסף מזקק, מדוע לא סמן את הכלים שעשה כדי שלא יבואו אחרים לטעות ולחשב שהכלים הללו מזיפים, השיב לו אביו, צודק אתה כי צורפי כלי כסף נוהגים לסמן את המוצרים כדי שהבאים לקנותם ידעו שמדובר בכסף צרוף, אבל כל זה כאשר הכלים עומדים למכירה והם חוששים פן יוציאו הקונים לעז על הכלים ויטענו שהם מזיפים.

לא כן אני, השי"ת ברך אותי ונתן לי עשר מפלג, וכל הכלים הללו שעשה האמן אינם אלא לצרכי, מקנה אני להשתמש בכלים הללו שנים רבות ולאחר מותי להורישם לבני, ומה צריך לי שיהיה סמוך על הכלים הללו שהם עשויים מכסף טהור.

בפני מי עלי להתנאות, די לי שאני עצמי יודע שהכלים הם מכסף צרוף בלי שום סיגים, ואיני צריך שיהיה עליהם אות וסמון, נמצא כי העושה כלי כסף למכרם, צריך לבחון אותם ולשקל אותם, כדי שידע את מחירם, אבל העושה כלים לעצמו, אינו זקוק לאות או משקל.

נאמר במשכן, 'אלה פקודי המשכן', משה רבנו שקל ומנה את כל הכסף ממנו עשו את המשכן, ולמה היה צריך

אלה פקודי המשכן משכן העדת (לה כא) **ברש"י**, המשכן משכן שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חרבנין על עוונותיהן של ישראל.

דרש המגיד מוילנא זצ"ל ובאר מדוע ראו חז"ל להוציא את המקרא מידי פשוטו ולפרש כי המשכן האמור בפסוק הוא רמז למקדש שהתמשכן בשל עוונותיהם של ישראל, על פי משל.

אדם אשר השי"ת היה בערו, הרויח הון רב עד שהגיע לעשירות מפלגת, אז עלה בדעתו להכין כלי כסף מהדרים ביותר, ובראותו בבית אחד השרים מערכת כלים מהדרת, הזמין לביתו אמן ממחה ובקשו שיכין לו כתבנית הכלים שראה בבית השר.

אחר מספר שבועות הגיע האמן עם הכלים המהדרים, נוצצים ומבריקים, מעטרים בציורים ופרחים, העשיר התכונן לשלם את שכרו על עבודתו הנפלאה, והנה הוא רואה את בנו עומד משתאה ומתריש, משתומם על חסרון שראה בכלים היקרים.

שאלו אביו האם מצא שמץ פסול בעבודת האמן או מלאכת רמיה, שהוא עומד ומתפלל, והוא השיב כי אכן העבודה מפלגה, אך לפלא בעיניו שכל אמן כלי כסף מצין על עבודתו סימן שהמוצר עשוי מכסף צרוף, כי ללא סימן זה עלולים לחשב שאין זה כסף טהור אלא

כַּאֲשֶׁר התענגוּן האב אודות פְּשָׁרָם שֶׁל התנאים הסביר הרב, "את הצעירי בקשתי משום שאין לי אחר, ובקשתי שישאר הדבר בסוד משום שכל שעות היום טורדים מנוחתי בעניני העיר, וכדי ללמד עלי להיות ער בלילות, אם ידעו אנשי העיר שאף בשעות אלו אני ער, הם יטרידו אותי גם בשעות הלילה ולא אוכל ללמד, ומהיכן יהיה לך צעירי לסגולה. (רבנו שמעון סופר)

ומן התכלת והארזמן ותולעת השני עטו בגדי שרד לשרת בקדש וינעטו את בגדי הקדש אשר לאהרן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' את מֹשֶׁה (לס א)

בתקופה בה הגיע הרה"ק רבי יואל מסאטמר זיע"א לארצות הברית, לא היה מקבל במדינה זו להתהלך עם מלבושי החסידים, ואף בשבת קדש רבים וטובים לא התהלכו עם שטריימל וקפוטת ארצה.

בליל שבת קדש בשלחנו הטהור, פתח הרבי ועורר בדבר הנחיצות להתהלך בבגדי חסידות והזכיר בדבריו את דברי **הכתב סופר** בפרשת תצוה על הפסוק 'ועשו בגדי קדש לאהרן אחיה לכבוד ולתפארת'.

תרוך דבריו שם כי מאחר ובבית שני היו כהנים בלתי הגונים שלא היו ראויים לתפקידם, הצרכו לבגדי כהנה מחמת ההכרח, שיזכיר להם שהם כהני משרתי קל וכי הם משמשים בבית הבחירה לפני מלך הכבוד, ואז 'תנהגו כראוי, וזה 'בגדי קדש', אף בעת שהיו הכהנים הגונים וראויים, לא היו זקוקים לבגדים כדי להזכירם ואז הם היו רק 'לכבוד ולתפארת'.

בעינינו ראינו כי מלפנים בעיר סאטמאר, היו בגדי החסידים רק 'לכבוד ולתפארת', כי גם אם לא הלכו עמם היו הכל יהודים חרדים ושלמים, אבל פה בארצות הברית אין זה רק לכבוד ולתפארת, אלא הכרח לנו כדי שלא נתערב חלילה בגויים.

אלמלא הלכו אבותינו בזה, היינו צריכים אנחנו להמציא לנו לבוש חדש להתהלך בו, כדי שלא נהיה דומה במראה לאנשי המקום חלילה, וב"ה שהנחילו לנו אבותינו לבושים אלו.

הרבי פנה במקום לכמה מהחסידים היושבים לפניו מזה ומזה, לעוררם מדוע שנו את לבושם ממה שהתנהגו מקדם,

שיתרם מיליון מארק לישיבות ברוסקה שהיו אז במצב קשה מאד, והבטיח לו עבור כך חלק גדול בגן עדן.

החפץ חיים שהפירו היה בטוח שיסכים, ואפלו דבר על כך שבקרוב תהיה רוחה לבני תורה, אבל משפחתו של רוטשילד ככל הנראה לא מסרו לו את הדברים ולא הודיעו לו על המכתב של החפץ חיים, והוא נפטר.

מששמע החפץ חיים על פטירתו, צפה בתחלה לאיזו ידיעה בענין הכסף שנתרם, אבל למשפחת החפץ חיים הגיעה ידיעה שהוא לא הניח מאומה מעזבונו העצום עבור הישיבות, והחליטו שלא לצער את החפץ חיים ולא הודיעו לו זאת.

החפץ חיים הרגיש שמשמטים ממנו והבין את הענין, ואמר לבני ביתו, 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום' (משלי יט כא), הקב"ה לא רוצה שהתורה תתקים על ידי המיליון של רוטשילד אחד וחביבות בעיניו הפרוטות הבודדות המגיעות מפל בית ישראל, מאז שתק ולא דבר מזה עוד. (הכמה ודעת)

ומן התכלת והארזמן ותולעת השני עטו בגדי שרד לשרת בקדש וינעטו את בגדי הקדש אשר לאהרן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' (לס א)

אחד מילדי קראקא חלה באסכרה ובאישון ליל החל להשתנק, בני משפחתו עמדו אובדי עצות והתבוננו בחרדה בילד הנחנק כשהם פוֹכְרִים את ידיהם וזועקים לעזרה, ואבי הילד שלא היה מסוגל לשאת את מראה בנו נלחם על כל נשימה, מהר להמלט מן הבית.

הרחובות היו חשוכים וריקים לגמרי, אף מבית רב העיר **רבי שמעון סופר** זצ"ל, בקע עדין אור והוא החליט לעלות ולהעטיר בעדו, כאשר שמע הרב על הילד המתנסר, הוא הסיר את צעיפו והורה להניחו על צואר הילד, אחר דרש מהאב להשיב את הצעירי מיד עם שחר, ולשמור את הענין בסוד.

האב הנרגש מהר להתחייב על כך, והוא מהר לביתו ועטף את צואר הילד בצעיף של הרב, מיד החל הילד לנשם לרוחה, והסכנה חלפה, עם שחר החזיר את הצעיף והודה לרב על הצלת הילד, אולם הרב אמר, "אני לא עשיתי מאומה, צעיף זה ספוג זעה של עמל בתורה, וזכות אותו עמל עמדה לילד".

פארצובער שנסע עוד אל הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א ואחריו לבנו רבי יוסף'ה טורטשינער זיע"א, היה ידוע בחסידות לובלין כבעל תפלה ומיטיב נגן.

כאשר נפטר רבי יוסף'ה בשנת תקע"ח, החליט רבי צבי הירש לקבל עליו את מרותו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א, ובפעם הראשונה שהגיע אליו ועמו עוד חמשה אברכים, כבד אותם בן הרבי הרה"ק רבי אברהם משה מפרשיסחא זיע"א שידע על כחם בנגון, לפתח בזמר בליל שבת על שלחן הרבי. **לפליאתם**, הם הצטרדו באחת, ולא עלה בידם לזמר כהרגלם עד כה, הרבי הבחין כי האברכים ואף בנו רבי אברהם משה שכבד אותם, מתביישים בדבר, ופתח ואמר להם.

איתא בגמרא (עבודה זרה טס) על הפרות שישארו את הארון, 'וישרנה', מלשון שיר, ובזהר פרשת חיי שרה (קמג) דרשו שכל עוד הארון היה על גבם הם שרו, בגע שנטל מעליהם הארון, הם געו כדרך כל הפרות בעולם, אברכי פארצעווא, נטיל עליכם מחדש על מלכות שמים, ואז תוכלו לשיר ולנגן כמקדם.

לאחר השבת כשנכנס רבי צבי הירש להפרד מהרבי, שאלו רבי בונים, האם הוא עובר דרך ווארשא, אף הוא לא הבין פשר הדברים, כי הנסיעה מפרשיסחא לפארצעווע אינה עוברת דרך ווארשא.

לאחר שנים רבות זמנה ההשגחה העליונה לרבי צבי הירש להגיע לווארשא, שם נפל למשכבו האחרון, טרם הסתלקותו אמר למקרביו כי עכשו הוא מבין את דברי רבו במוצאי השבת הראשונה שהגיע להסתופף בצלו, אחר נפטר בווארשא ונטמו באדמתה. (סיח הפרשה, פניני הוא"מ)

ויהי מאת פני הכסף לצקת את אדני הקדש (לח נו) **לצורך** האדנים נדבו מחצית השקל לא פחות ולא יותר, וככלם היו שוין בו, ולהורות בא, שביסודות המשכן כל בית ישראל שוין בהם באותה מדה, לכו בתרומת האדנים שעליהם קים המשכן, כלם שוין.

שמעתי מפי רבי משה שניידר זצ"ל שמוסד בית רוטשילד בפרנקפורט היה עשיר מפלג בעל רכוש של מיליוני מארקים, וכשהיה חולה שגר אליו החפץ חיים זיע"א מכתב בו בקש

אחד ענה ואמר לפניו כי להתהלך פה במדינה עם שטריימל זה מיחזי כיוהרא, והוא בטל את דבריו.

הדברים פגעו רשם גדול, ומיד בשבת הבאה כבר הגיעו לבית מדרשו של הרבי כמה חסידים עם שטריימל פאר לראשם, הגם שהיה להם התנגדות מכמה אנשים על הדבר. (שבחי מהרי"ט ב)

את קלעי החצר (לט מ)

חתן שנטה מעט לדרך המתחדשים, התעקש ולא הסכים לערוך את חפתו פנהוג בחצר בית הפנסת, הגם שהראו לו את דברי הרמ"א באבן העזר (סא א), 'יש אומרים לעשות החפה תחת השמים, לסימן טוב שיהיה זרעם ככוכבי השמים', עד שיראו לו מפרש בתורה שכן צריך לנהג.

הוציא המרא דאתרא חמש והראה לו בפרשה דידן את הפסוק 'את קלעי החצר, פלה בחצר, אז נענה החתן והסכים להתנהג כדברי הרמ"א ולערוך את החפה בחצר. (אלופי יהודה)

מעשה שהגיע לכפר אתא עסקו מפלגה דתי, שבקש לנאם בבית הפנסת המקומי ביום השבת, משראה רבה של כפר אתא רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, למים זאב"ד קוממיות שאותו נואם הסתפר לכבוד שבת, והיה זה בימי ספירת העומר, מיד נגש אליו והודיעו שלא יניח לו לדרש ברבים, מאחר והוא עובר על דין מפרש בשלחן ערוך.

אנשים אחדים מתוך הקהל התעוררו ותבעו מהרב את עלבונו של אותו עסקו, שערויה פרצה בבית הפנסת, אך אותו נואם לא דרש כרצונו.

למים ספר רבי בנימין את המאורע באזני החזן איש זצ"ל ששבח את מעשהו, בתוספת ספור על רבי יצחק אלחנן מקובנא זצ"ל שהזמן פעם לסדר חפה וקדושיו בבית אחד משועי העיר, אולם הלה דרש לערוך את החפה בתוך הדירה ולא תחת כפת השמים פנהוג.

מאן רבי יצחק אלחנן והודיע בנחרצות, "אני מידד עם הרב מקראקא באפן יוצא מן הכלל, ואיני מוצא סבה מדוע עלי להסתבך עמו", בהתכוננו לדברי הרמ"א שכתב לעשות החפה תחת השמים. (מריצי תורה בעולם החסידות)

ויקח ויתן את העדת אל הארץ ויטם את הבדים על הארץ ויתן את הפפרת על הארץ מלמעלה (מ ט)

ספר הרה"ק האמרי שאול ממודיץ זיע"א, חסיד ישיש אשר זכה להסתופף בצל זקני הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין זיע"א, הסתפק אחר הסתלקותו האם לנסע אל בנו ממשיך דרכו, הוא אבי הרה"ק הדברי ישראל זיע"א.

תקופת ממשכת החסיד הישיש עמד בספקותיו, אך פעבר זמן משיצא שמעו של הדברי ישראל בכל הארץ לשם ולתהלה מגדלות תורותיו ועצם קדשתו, אמר אותו חסיד, אלכה נא ואראה את המחזה הגדול.

כאשר נכנס וקבל שלום, הרהיב עז בנפשו ושאל, "מדוע כאשר באתי אל אביכם מיד הרגשתי באור הקדשה, וכאן טרם ארגיש", השיב הדברי ישראל, כתוב 'ויקח ויתן את העדת, די היה לכתב לומר ויתן את העדות, כפל הלשון לשם מה, אלא כפי הערוך שבא לקח, כך נותנים לו.

למים ספר אותו חסיד דברים אלו לחבריו והעיד כי הרבי קלע את המטרה ודבריו נכנסו לחדרי בטו, מני אז הרבה לנסע, והיה דבוק אל הדברי ישראל בכל לב ונפש. (יטא ברכה לקוטים)

ויקטר עליו קטרת סמים כאשר צנה ה' את מטה (מ נו)

ספר הרה"ק רבי מנחם מנדל מונדרר מקוסוב, ירושלים זיע"א, בתחלה רגיל היה הרה"ק רבי יהודה מדזיקוב זיע"א לעשו רק סיגרות, אך יום אחד הוא הביע בפני את רצונו הכמוס לעשו במקטרת גדולה בנמוק כי כן נהג הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א, אך צנה שתהא גדולה מאד.

השגתי עבורו מקטרת גדולה, אך הוא לא הסכים להשתמש בה ושלח אותי ללכת לשכנו הרה"ק מזידיטשוב זיע"א מרחוב הושע, לראות את גדל מקטרתו, עד שאחר חפוש מרבה אצל בני ישמעאל בשער שקם, מצאתי והבאתי לו מקטרת גדולה ביותר לשביעות רצונו הטהור.

בעת שהיה מעשו היה כל החדר שחר

מעשו עד כדי שלא ראו איש את רעהו ולא יכלו להביט בו כלל, גם אלו שנכנסו להתברך אצלו לא התעכבו הרבה פי היה קשה מאד לנשם, כי הוא החזיק תמיד את החלונות והתריסים סגורים.

במשך כל השנה הרבה לעשו, ופעם נכנס אליו הרה"ק מתולדות אהרן זיע"א בעל דברי אמונה לבקרו ותמה בפניו מדוע הוא מעשו, הרי ידוע מהרופאים שעשו סיגרות עלול להזיק לגוף, אך הוא ענה לעמתו, "אנו מכונים בכל מעשינו שיהא על דעתם ועל פונתם של הצדיקים הקודמים, וידוע שהיה להם ענין גדול וקדוש בעשו, לכן גם הוא מעשו.

בנוסף היה מקפיד בכל יום שיש חיוב לאכל סעודה לטל ידיו קדם חצות היום, משום שהסעודה מכוננת נגד הקרבנות, וזמן הקרבת הקרבן היה קדם חצות. (סלהבת מנחם)

ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי טכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן (מ לה)

באחת הערים בגרמניה בנו בני הקהלה הרפורמית בית פנסת מפאר וגדול מאד, שדמה בפרטים רבים לבית תפלתם של הנוצרים, ברצותם לחקות עד כמה שאפשר את דרכי הגויים.

באחד הימים ראו ראשי הקהלה הרפורמית את רבי צבי הירש חיות מדאלקווא זצ"ל עובר ברחוב סמוך לבית הפנסת, הסבו את תשומת לבו לבנין המרשים שהקימו, והזמינוהו לבקר בו ולראות את ההיכל הגדול.

הבחין הרב כי מעל פתח הפנסה למקום מתנוסס באותיות זהב הפסוק 'וכבוד ה' מלא את המשכן' ואמר, "הבנין הזה באמת יפה מאד, אולם טעיתם בכתוב שחקקתם בפתחו".

למראה תמיהתם של הראביי וראשי הקהל הוסיף ואמר, "פתחתם את הפסוק הנכון, אך העתקתם מתוכו מלים שגויות, פמוכן שבורים אלו לא זכרו כלל מה כתוב בתורה והיכו נאמר,

והרב סים ואמר, היה עליכם להעתיק את תחלת הפסוק, 'ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד'. (במחשבה תחילה)

פרשת פקודי

מסירות נפש

סיפר הרה"ק רבי אברהם יצחק מתולדות אהרן זיע"א, את אשר שמע מפיו של החסיד רבי יואל אשכנזי זצ"ל, מאשר שמע מפיו של החסיד רבי נחום אליהו לוי זצ"ל, איש העיר הנודעת לתהילה בריסק, שעוד בימי נעוריו נסע אל הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א ולאחר מכן הסתופף בצל קודשו של הרה"ק בעל 'סוד העבודה' מסלונים זיע"א.

את פרנסתו מצא רבי נחום אליהו ממסחר בדגים מלוחים, המכונים בלשון המדוברת: דגי הרינג. הדגים המלוחים היו תפארת השולחן במרכז אירופה בכלל ואצל חסידים ואנשי מעשה בפרט. רוב סעודות המרעים או 'תיקון' שניתנו לאחר התפילה לעילוי נשמה, היו מורכבות מפרוסות של דג מלוח איכותי, טובל בשמן רגלו, עם מיני מזונות ובקבוק יין שרף טוב לאמירת 'לחיים'.

רבי נחום אליהו מצא כאן בקעה להתגדר בה, והוא היה מייבא חביות גדולות של דגים מלוחים היישר מגרמניה אל ערי רוסיה, שם היה ביקוש גבוה לסחורה כזאת, ומזה היה מרוויח כהוגן.

כדי לייבא את הדגים המלוחים היה רבי נחום אליהו נוסע ליריד לייפציג המפורסם שפעל בארץ גרמניה, שם היה סוגר עסקאות גדולות עם סוחרים 'ממולחים', תרתי משמע, שהיו מביאים את הדגים המלוחים למכירה, והוא היה רוכש את הדגים מידם. העיר שישבה על נתיבי מסחר גדולים נודעה ביריד הדומיננטי שהתנהלה בה במשך מאות שנים ובשלל סוגי הסחורות שנמכרו בה, ויהודים רבים היו נוהרים לשם כדי לרכוש סחורות במחירי 'מציאה' משתלמים.

השהות של רבי נחום אליהו ביריד לייפציג הייתה נמשכת לפחות שבוע או שבועיים, שכן היה מבקש למצוא סחורה משובחת ואיכותית, ובמחירים טובים, בהתאם למוניטין הטוב שצבר לעצמו. בשל כך היה בודק בקפדנות את החביות עד שהיה מוצא את הסחורה כלבבו. רק משהיה מסיים את הרכישה הגדולה, היו פועלים מעמיסים את החביות על עגלות שהובילו אותן למחסניו הגדולים בפאתי העיר בריסק.

במשך כל ימי שהותו ביריד לייפציג היה מתארח באכסניה יהודית קטנה, ובה היה סועד את סעודותיו ואף גם את שנתו. האכסניה, שנוהלה על ידי יהודי מקומי, הצטיינה בכשרות מהודרת וביחס טוב לאורחים המעטים שנהגו מאוד לשהות בה. האכסניה צברה לקוחות קבועים שהיו רגילים לחזור ולהגיע אליה שוב ושוב.

מרבית אורחי האכסניה היו עסוקים איש איש בענייניו. האורחים לא באו ליריד כדי לנוח או לנפוש, אלא כדי לעבוד קשה. על שהותם ביריד הייתה נשענת פרנסתם בסייעתא דשמיא, וזמנם לא היה פנוי לפתח קשרי ידידות וחברות עם שאר אורחי האכסניה. רובם ככולם היו טרודים מכדי לשוחח עם שאר האורחים, אם כי אמנם היו סוחרים שבאו כשותפים או כמכרים קודמים, והם אכן היו משוחחים בענייני עסקיהם או דנים בחדשות שהגיעו מעירם.

גם רבי נחום אליהו כמעט ולא היה משוחח עם סוחרים אחרים, עד שענינו פגשו בסוחר יהודי שתפס ומשך את תשומת לבו. הסוחר היהודי נראה כירא שמים מרבים, וכל הליכות שולחנו הוכיחו כי הוא אינו עוד אדם מן השורה. רבי נחום אליהו הסתכל עליו שוב ושוב וראה כי הוא מדקדק בקלה כבחמורה ואף מוסיף ומהדר בדקדוקי הלכה וחסידות. בוחר הוא לעצמו שולחן פינתי, שם הוא יושב בגפו כשפניו אל הקיר, מקפיד על נטילת ידיים ומים אחרונים כהלכה, ברכתיו על המזון הן מילה במילה, ואף אכילתו צנועה וחסודה.

התעניין רבי נחום אליהו על טיבו של סוחר זה והצליח לגלות את שמו ומסחרו: שמו הוא "מר גרפינקל" ועיסוקו במכירת תכשיטי נשים. הוא אינו יבואן גדול או סוחר מפורסם. אדרבה, הוא נודד על הפתחים ומציע את סחורתו למכירה. עובר הוא מבית לבית, מציע את סוגי התכשיטים השונים שיש בידו, מכסף או מזהב, עם אבנים טובות ומרגליות או בלעדיהן, ורבים רוכשים ממנו. יש לו שם טוב כסוחר מהימן שמשווק סחורה משובחת.

עוד עלה בידו של רבי נחום לברר כי מר גרפינקל טרוד במשך רוב שעות היום בעסקי המכירה, אך קובע עתים לתורה ואף מגיע לבית הכנסת לשלוש תפילות במניין.

מר גרפינקל עשה אפוא רושם חיובי ביותר על רבי נחום אליהו והוא חשב לעצמו כי מוטב יהיה אילו ייצור עמו קשר ואולי אף יהפוך לחברו וידידו.

להפתעתו של רבי נחום אליהו, כל ניסיונות ההתקרבות שלו אל מר גרפינקל עלו בתוהו. רבי נחום אליהו ביקש לשבת עמו בשולחן, אך מר גרפינקל סירב. שוב ביקשו רבי נחום אליהו: "אם אינך מסכים שאשב עמך בימות החול, שמא תסכים לפחות שאשב עמך בסעודות השבת, כך נוכל לשיר זמירות שבת יחדיו ואף לומר דברי תורה". אך גם בקשה זו נענתה בשלילה. רבי נחום אליהו ניסה בכה וכה: ביקש לקבוע עמו חברותא בלימוד משותף, או לצאת יחדיו לטיול קצר בשדות המקיפים את לייפציג, אך מר גרפינקל השתמט מכל הצעותיו.

בשלב מסוים הבין רבי נחום אליהו שכנראה זו חומת ההגנה הרוחנית שבנה מר גרפינקל סביבו. אילו ידבר עם אנשים באכסניה או יישב עמם לארוחות ימות החול או לסעודות השבת, עלול הוא להיגרר ברבות הימים לפגוש חברים שאינם ראויים או להיכשל בדיבורי לשון הרע ורכילות. כשהחלטתו איתנה להישאר בגפו, הרי שדברים רעים לא יוכלו להתקרב אליו.

ועדיין רבי נחום אליהו לא אמר נואש. למרות כל הניסיונות שנדחו, הוא המתין לשעת רצון בה יוכל לתהות על קנקנו ולשוחח עמו. חלפו הימים והשבועות, והנה, הגיעה שנה אחת בה נאלץ להיות ביום הפורים בלייפציג. מעדיף היה כמוכן לשהות ביום נשגב זה בעירו בריסק, אולם ההכרח לא יגונה והוא מצא את עצמו שומע את קריאת המגילה בלייפציג.

בבוקרו של יום הפורים, לאחר ששמע את קריאת המגילה וקיים מצוות מתנות לאביונים, פנה רבי נחום אליהו אל האכסניה, שם ניגש אל מר גרפינקל ושלח לו משלוח מנות כדת היום. משקיבל מר גרפינקל את משלוח המנות, העז רבי נחום אליהו ואמר לו: "הלוא פורים היום, כל הפושט יד נותנים לו, בקשתי אפוא שטוחה לפניך כי תסכים לסעוד עמי את סעודת היום, מצוות היום ביי, נאכל ונשתה יחדיו".

משראה כי מר גרפינקל מהסס ואינו

בתוספתא דסוטה, וכן חור מסר עצמו בעגל. דהחקירה תעכב [ברצון פנימי] מלמסור נפשו על קדוש השם יתברך כעדות יעב"ץ החסיד. לכן אמר שבעבור זה שלא חקרו ולא נתחכמו יותר מדי, לכן 'ימלא אותו בחכמה ובדעת' וכו' והבן".

וכוונתו היא על דברי התוספתא במסכת ברכות (ד יח): מפני מה זכה יהודה למלכות... מפני שקידש שמו של הקב"ה על הים. כשבאו שבטים ועמדו על הים, זה אומר אני ארד וזה אומר אני ארד, קפץ שבטו של יהודה וירד תחלה וקדש שמו של מקום על הים. ואף חור מסר נפשו בעגל כמו שאמרו (סנהדרין ז).

והחסיד יעב"ץ, מגולי ארץ ספרד, כתב בספרו 'אור החיים' (פרק ה), כי דווקא הפשוטים והתמימים הם שמסרו נפשם על קדושת השם: "כי הן הנה הנשים הספרדיות באו והביאו את בעליהן למות על קדושת השם יתברך, והאנשים אשר היו מתפארים באלו החכמות, המירו את כבודם ביום מר. וזו ראייה גדולה ועצומה שאם לא התחכמו אלא היו מן כת הפתאים היה פתיותם מצלת אותם, ושומר פתאים ה'. אבל אחרי שלא נתפייסו להאמין בקבלה ויצאו אל החקירה, האמינו היסודות אשר בהם נתייחדו עם חכמי האומות והפילוסופים, וכפרו כל העיקרים אשר לא נתבארו במופת כגון שכר ועונש ותחיית המתים או היו מסתפקים בהם, על כן לא מכרו את אדמתם נחלת העולם הזה על הספק, והיו מן הכת המשומדים אשר אין להם תקנה".

וזהו שזכה בצלאל לחכמה ולדעת בכוח אבותיו שמסרו נפשם באופן של היפך החכמה והדעת, אלא בתמימות ובפשטות, ובדין הוא שיטול שכרם לעשות בחכמתו ככל אשר ציוה ה' את משה.

ויש להוסיף שדווקא בשל כך היה קיום מיוחד למשכן, כי הנה אלו דברי רבינו הספורנו בפרשת השבוע (שמות לח כא): "שהיו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו, מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכך שרתה שכינה במעשי ידיהם ולא נפל ביד אויביהם. אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלאכה בו מצור, אף על פי ששרתה בו שכינה נפסדו חלקיו, והוצרך לחזק את בדי הבית, ונפל בסוף הכל ביד אויביהם". וייתכן שכוונתו באומר שהיו מיוחסים הוא לעניין זה שהיה בצלאל נכדו של חור, ובזכות מסירות הנפש של חור, זקנו של בצלאל, היה קיום למשכן ולא נפל ביד אויביהם.

עמי חסדים טובים כל הימים ללא הפוגה, וזאת בעוד שאנכי שלא בטובתי מתנהג כלפיק שלא כראוי ואיני שומר כהוגן את תורתך ומצוותיך שנתת לנו... ריבון העולמים, אנא בטובך, אם ידעת שביום מחר אטיב את מעשיי ואשפר את דרכיי, הרי שאני מבקשך שתשיב לי את הפיקדון ותחזיר לי את נשמתי בחמלה. אך אם ידעת שחס וחלילה לא אתנהג כראוי ביום המחר, מבקש אני בכל לשון של בקשה שאל תחזיר לי את הנשמה. אין רצוני לקבל חזרה את הפיקדון. אין זה כדאי לא בשבילי ולא בשבילך, שהרי אין זה מתקבל על הדעת שאתה, ריבונו של עולם, תעשה אך טוב עמדי ואני חלילה אהיה כפוי טובה ואמרה את דבריך... במצב כזה טוב מותי מחיי, ואיני רוצה לקבל את הנשמה חזרה".

וכאשר סיים מר גרפינקל את יודיו האישי, הנורא והמצמרר, באוזני רבי נחום אליהו, הוא פרץ בבכי עצום ונורא... ובכל פעם שרבי נחום אליהו היה מספר את הסיפור הזה שהתרחש בלייפציג, כשהיה מגיע לדברים אלו שאמר אותו יהודי סוחר תכשיטי הנשים, אף הוא היה גועה בבכי גדול ומעיניו זלגו דמעות רותחות.

"ואנחנו, האברכים שהיו סביב רבי נחום אליהו", סיים רבי יואל אשכנזי את העתקת השמועה איש מפי איש באוזני הרה"ק מתולדות אהרן, "כששמענו את הדברים וראינו את בכייתו העזה של רבי נחום אליהו, אחז בנו חיל ורעדה, פחד ואימה, בחושבנו: מה נענה אבתריה, אחרי אותו יהודי שנראה היה כפשוט ובכל יום ויום, בתמימות ובפשטות, היה מוסר את נפשו לריבון העולמים..."

על הפסוק (שמות לח כב): **וּבְצִלָּל בֶּן אוּרִי בֶן חוֹר לְמִטָּה יְהוּדָה עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה** יש להביא את שפירש הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל, בספרו 'משך חכמה' (פרשת ויקהל) על עניין זה שהדגישה התורה תמיד שבצלאל היה מזרע זקנו חור שהיה למטה יהודה, שבא הכתוב להודיענו כוחה של מסירות נפש, בתמימות ובפשטות, שרק בזכות כך, מורשת אבותיו, זכה בצלאל למדרגתו הרמה בחכמה ובדעת:

"הענין דמסירת נפש צריך להיות שלא בחקירה והתחכמות יתירה, ויהודה מסר עצמו בים במסירות נפש, כמו דאיתא

יודע מה להשיב, הוסיף ואמר: "הלא על יום הפורים נאמר 'ונהפוך הוא', ומכאן נהגו ישראל להפוך את סדריהם ביום זה. אם כן, גם אם בכל ימות השנה מבקש אתה לשבת לבדך, הרי שדווקא ביום הפורים ראוי שתהפוך את סדריך ותסכים לשבת עמי. הבה נשמח יחדיו כמנהג ישראל".

לא היה גבול לשמחתו של רבי נחום אליהו כשמר גרפינקל הנהן בראשו בהסכמה. במהירות ניגש לערוך את השולחן כראוי במיני מאכלים משובחים כיד המלך. הזמין מבעל האכסניה בקבוק יין עתיק ועוד בקבוק יין שרף משובח עבור שניהם, לקיים את חובת היום לבסומי בפריא עד דלא ידע.

במהלך הסעודה שהתנהלה בנעימים, מזג לעצמו מר גרפינקל כוס יין משובח והחל לשתות ממנה. כשהבחין רבי נחום אליהו שכוסו של מר גרפינקל מתרוקנת, ניצל הזדמנות בה הסב מר גרפינקל את ראשו ומזג אל תוך כוסו גם מבקבוק היין שרף. כעת הכילה הכוס תערובת של יין ויין שרף, וכוחם יפה במיוחד לעניין "נכנס יין יצא סוד".

מר גרפינקל לא הבחין שכוס היין ממנה הוא שותה מעורבת ביין שרף, ולאחר שלגם מהכוס הפך להיות מבוסס כהוגן. לרגע הזה המתין רבי נחום אליהו ופנה אליו: "מר גרפינקל הנכבד, רואה אני עליך שיש בך יראת שמים וכל מעשיך בדקדוק הלכה. יודע אני שעסקיך בתכשיטי נשים, ולשם כך אתה מסתובב על הפתחים ומוכר אותם. הואל נא ללמדני במה כוחך גדול עד שאתה יכול לשמור על עיניך כראוי ולא לבוא לידי ניסיון, בפרט בעיר שאינה ידועה לשם ולתהילה כעיר רוחנית ומרוממת".

מר גרפינקל, שהיה מבוסס, נאנח ואמר בתמימות: "ההשגחה הפרטית זימנה לי את עבודתי זו בתכשיטי נשים. מה אני יכול לעשות שזו העבודה שלי וממנה אני מוצא את פרנסתי ומחייתי? אולם זאת דע לך, שבכל לילה ולילה, בשעה שאני קורא קריאת שמע ואומר את המילים 'בידך אפקיד רוחי', יודע אני בהכרה ברורה ומוחלטת שאין אלו שעשועי מילים בעלמא או מילי דבדיחותא, כי אם דברים כהווייתם ממש: מוסר אני את נפשי, רוחי ונשמתי אל ריבון העולם כפיקדון למשך שנת הלילה.

באותו רגע הנני מוסיף ואומר להקב"ה: "אבי שבשמים, אל רחום ואהוב, הנך גומל

מִלִּין יְקִירִין וְהַדְּוֹשִׁים נִפְלָאִים מְלֻקֵּט
מִדְּבָרֹת קִדְשׁוֹ וְתוֹרָתוֹ שֶׁל
רַבֵּי הוּד הִי אֲבִיחַצְרָא שְׁלִיט"א

מִי־הֵיאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאֹרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלָא עַל הַפְּרָשָׁה

לשוב בתשובה - ההכנה שתשרה שכינה במעשי ידינו

אלא אדרבה מוסיף כח בקליפה, ועליו נאמר 'ולרשע אמר אלקים וכו' מה לך לספר חוקי, כלומר שאתה מכניס דברי קדושה בתוך הקליפה, ובזה מוסיף על חטאתו פשע וגדול עוונו מנשוא. וכשחוזר בתשובה, מוציא אותו הכח שנותן בתוך הקליפה ומכניסו בקדושה, ועל זה נאמר (איוב כ טו) 'חיל בלע ויקיאנו וגו', ולזה נקראת 'תשובה' שתשוב דברי הקדושה למקומה, ושכרו כפול ומכופל שמכניע הקליפות בהוציא את הקדושה מתוכה, ונותן כח אל הקדושה בהכניסו לתוכה, ובזה יובן מה שאמרו רבותינו ז"ל (יומא פו:) 'זדונות נעשין לו כזכיות'.

כפי הטהרה מקודם זוכה להשראת השכינה

ועל ידי שחוזר בתשובה קודם עסק התורה זוכה להכרית את החיצונים העושקים את הקדושה, ובזה פירש בערוגת הבושם (מצורע ד"ה זאת תהיה) את דברי הגמרא (מגילה לא:): כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ כה) 'גם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם'. שקודם עסק התורה והמצוות יש לשוב בתשובה כדי שלא ילכו שפע המצוות לחיצונים ח"ו.

ועל זה תקנו לומר קודם קיום המצוות **זיהי נועם ה' אלקינו עלינו**, שנזכה להשראת נועם ה' בעת המצוה, 'ומעשי ידינו כוננהו' שירצו לפנינו מעשי ידינו, ולא יעשקו החיצונים את חלקנו, וכדברי רש"י: אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו וגו'.

ובזה יתבאר דברי הגמרא 'שונה בלא זמרה', 'זמרה' לשון הכרתה כמו 'זמיר עריצים' (ישעיה כה ה), והלומד תורה בלי להכרית את החיצונים המעכבים, וכן 'קורא בלא נעימה', שאינו זוכה להשראת נועם ה' על נפשו ועל תורתו, הרי תורתו בכלל 'חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם', כי מצוותיו אינם טובות ותורתו אין בה חיות, אחר שלא הקדים תשובה לפני התורה והמצוות.

למידין מעובדי אדמה שנרים אותה בימי הקיץ להמית שרשי העשבים שלא תהא מעלה קוצים בעת הזרע בחורף, אף אתם הטיבו מעשיכם בטרם תבוא עליכם הרעה שלא תהא תפילתכם נמאסת כשתצקו. 'ואל תזרעו אל קוצים', ואל תהי צעקתכם לפני מתוך הרשע כי אם מתוך תשובה, שלא תהיו דומים לזורע בלא ניר והיא נהפכת לקוצים, עכ"ל.

על ידי התשובה משיב כוחות הקדושה למקומם

וכן כתב בספר הליקוטים לאריז"ל (תהלים נ): 'ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי' (תהלים נ טז) וכו'. דע, כי כל המעשים טובים, שהאדם עושה בעודו רשע, או התורה שלומד, אין צריך לומר שאינו נותן כח בקדושה,

וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמַּלְאָכָה וְהָיָה עֲשׂוֹ אֹתָהּ כְּאִשְׁרֵי צִוְּהָ ה' כִּן עֲשׂוֹ וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה (לט מג). כתב רש"י: 'ויברך אותם משה', אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו וגו' (תהלים צ, ז). הלימוד העולה מכאן, שאף כאשר מכניס במעשה את כל הראוי למצוה, עדיין יש עוד מה כדי שתשרה השכינה במעשי ידינו.

נבאר יותר, מכלל ההכנה הראויה לעבודת ה', שיתבונן האדם במעשיו ויתן אל ליבו לתקן פגמי נפשו, כך לא יעבוד את ה' בהיות נפשו מטונפת בחטאים, ויקיים בעצמו 'סור מרע' תחילה ואחר יפנה להמשך הפסוק 'ועשה טוב', ועל זה אמר הכתוב (ירמיה ד ג) 'נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קצרים ופירש רש"י: הוּו

מִילְתָּא דְפְלִיאָה

הארת הפסח כבר מראש חודש ניסן

ידוע מאמרו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זלה"ה, שכל דברי חז"ל נאמרו באמת וביושר, וגם הנאמר בדרך אפשר והוה אמינא הוא גם כן אמת אף שנדחו הדברים במסקנא. ועל פי זה יש לרמוז בדברי בעל ההגדה 'יכול מראש חודש', שבאמת כוח המצוה לספר ביציאת מצרים מתחיל כבר מראש חודש ניסן, כי כבר מראש חודש מאיר הארת ניסי יציאת מצרים, ויכולים למצוא שייכות להארת הניסים. וביותר מכוח מצות ברכת האילנות המתחילה מראש חודש, וגם היא מוסיפה בנו כוח להיות מוכנים וראוים לקדושת ימי הפסח.

הארת ראש חודש כהכנה להארת הפסח

ובאמת על ידי תחילת הארת הקדושה מראש חודש זוכים אנו להכין עצמנו לקדושת החג הבא עלינו לטובה, ואף שקדושת חג הפסח באה עלינו בדרך דילוג וקפיצה שלא בהדרגה, מכל מקום כפי מה שמכניס עצמנו לקלוט הקדושה כך זוכים שתיקבע הקדושה בליבנו, וכלשונו של הרה"ק רבי ישראל מקוֹזְנִיץ ע"ה (עבודת ישראל שה"ג ד"ה בגמרא אור): ולכן צריך הכנה, כי אף על פי שבא אור הבהיר, אף על פי כן צריך כל אדם לטהר עצמו כדי שיוכל לקבל אור הבהיר, למשל שהחמה אף על פי שהיא זורחת ביותר אף על פי כן צריך החלונות להיות פתוחים, שאם יהיו סתומים לא תוכל החמה לזרוח להבית. יהי רצון שנזכה להכין עצמנו לטהר לבנו ומוחנו ונזכה בעזר ה' להשפעות העצומות היורדים עלינו בחג קדוש זה הבעל"ט.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

קדושת אותיות התורה מעמידי העולמות העליונים

ולהלאה שארי לאתפשטא אלף בבית, ולית חושבן לחכמתא דהכא אתגליף].

ובעצם מקורם הינו בעולמות העליונים שלמעלה מהשגתנו, אך כשרצה המאציל העליון להאציל הנהגתו לעולם הזה בתחילה האצילם אור נעלם מאד שאין לו שום השגה והורידם מדרגה אחר מדרגה והלבשה אחר הלבשה עד שיכלו להתגלות בעולם הזה הגשמי, בתוך לבוש גשמי הנראה בעינינו האותיות בשם א' ב' וכו'. אך על האדם העוסק בתורה בקדושה וטהרה לדעת כי כשעוסק בתורה בקדושה וטהרה הרי שמחזיר אותיות אלו ללבושם הרוחני שבהם תלויים עולם ומלואו.

ועל זה רמז הכתוב ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וזוים לעמודים, שאותיות אלו הם הוויים שתלויים עליהם עמודי העולם. ועוד הוסיף וציפה ראשיהם דהיינו אלה האותיות מראשיתם עשה להם המאציל העליון התלבשות כדי שיוכלו העולמות לקבל אורם, ואחר כך שנתנם לנו, חזר והלבישם בלבוש גשמי כדי שנוכל גם אנחנו להבין אותם, וזהו שחזר ואמר פעם אחרת וחישיק אותם. ולפיכך צריך האדם לזיזהר בקדושתם אזהרה יתרה וקדושה וטהרה כראוי.

צדיק יסוד עולם - נאצל מעולמות קדושה שאין בהם שום השגה

כך גם כשמדברים על צדיקים יסודי העולם יש לנו לדעת כי גובה מעל גבוה שומר, ומכאן נלמד כמה קדושה יש בצדיקים אלו שעליהם נאמר (משלי י כה) 'צדיק יסוד עולם', ומקור נשמתם בהארות עליונים אך צימצם הקב"ה אורם שיוכלו להיות להם אחיזה בעולם הזה הגשמי, אך בעצם קדושת נשמתם למעלה למעלה מהשגתנו, וברגשי קדושה אלו ניתן לגשת לספר או לדבר מקדושתם, והזוכה להתקרב לצדיקים הנמצאים בכל דור ודור שבלעדיהם העולם אינו יכול להתקיים שכן 'צדיק יסוד עולם', בוודאי ובוודאי שיש לו להעלות במחשבתו שאין לנו כלל השגה בקדושתם ושגבה בינתנו מלהבין מעשיהם והליכותם אשר נאצלו מעולמות העליונים שאין לבר אנוש שום השגה בהם, וכך יוכל לגשת אל הקודש ולקבל מהם קדושה ברכה וישועה.

הקמתו על ידי אדם, אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נזקק וקם מאליו, וזהו שנאמר (שם מ יז) 'הוקם המשכן', הוקם מאליו], וכיוצא בזה ניסי ניסים ללא גבול. ובמקום לא טבעי שכזה לא יתכן שמספר זה הינו כפשוטו שכך יצא מספרו, אם כן עלינו להבין מה בא לומר מספר זה.

מספר הווי"ם כמספר אותיות התורה והם מעמידי העולם

מבאר זקני הקדוש אביר יעקב ע"ה (פתוחי חותם ד"ה ואת האלף) שאם תחשב את כל עשרים ושתיים אותיות מא' ועד ת' וכן האותיות הכפולות מנצפ"ך, יעלה לך הכל בחשבון אלף שבע מאות ושבעים וחמש, ואותם עשה הקב"ה 'וויים לעמודים', כלומר, כמו ווי תליה שמחזיקים את מה שתולים עליהם כך אותיות התורה הם המחזיקים עולם ומלואו שהם הגימטריא של עשרים ושתיים האותיות כולל האותיות הכפולות".

בידיעה קדושת האותיות יש לגשת ללימוד התורה הקדושה

הוא סוד גדול שכדי לומר זאת צריכים רוח הקודש, ומכאן לימדנו אביר יעקב הקדוש ע"ה שבהגשה זו צריך לגשת אל הקודש בלימוד התורה הקדושה, וצריך האדם להתבונן ולידע דאותיות התורה הם קודש קדשים למעלה וכל אות ואת נבראו ממנה כמה עולמות וכמה סודות באותיות התורה אשר אין כח באדם להשיג אחת מאלף מהם, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש (אחרי עג.) [תא חזי מלה קדמאה דאורייתא דיהבין לינוקי אל"ף ב"ת, דא מלה דלא יכלין בני עלמא לאדבקא בסולכתנו ולסלקא ליה ברעותא וכל שכן למלא בפומיהון, ואפילו מלאכי עלאי ועלאי דעלאי לא יכלין לאדבקא בגין דאינון סתימין דשמא קדישא, ואלף וארבע מאה וחמש רבבן דעלמין כולהו תליין בקוצא דאלף, ושבעין ותריין שמהן קדישין גליפין באתווי רשימין דקיימו בהו עלאי ותתאי שמיא וארעא וכורסייא יקרא דמלכא תליין מסטרא חדא לסטרא חדא דפשיטותא דאלף, קיומא דעלמין כלהו וסמכין דעלאין ותתאין ברזא דחכמתא ושביילין סתימין ונהרין עמיקין ועשר אמירן כלהו נפקין מההוא קוצא תתאה דתחות אלף, מכאן

וְאֵת הָאֵלֶף וְשִׁבְעֵי הַמְּאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עֲשָׂה וְזוּיִם לְעִמּוּדִים וְצִפְהָ רְאִישֵׁיהֶם וְחֲשִׁק אֲתָם (לח, כח). הקדוש ברוך הוא ברא את העולם בתורה הקדושה, וכל אות ואת ממנה היא קודש קדשים שמחזיקה את העולם, וכך היו אבותינו סופרים דורשים ומתבוננים על כל אות ותיבה למה באה ועל מה. כאן כשמשה רבינו ע"ה עושה דין וחשבון על כל מה שגבה למלאכת המשכן מה נעשה בהם, כתוב 'ואת האלף ושבע מאות וחמישה ושבעים עשה וזוים לעמודים', שמספר זה עשה ווי תלייה על העמודים, ויש להבין מה סוד יש במספר זה.

כל מעשה המשכן ברוח הקודש ובמעשה ניסים ובוודאי רומז מה

הרי כל שנעשה במלאכה קדושה זו נעשה במעשה ניסים מעל הטבע מעל המקום ומעל הזמן, שבכלל כל הליכתם הייתה בדרך ניסית, כמו הענן שהיה מיישר הרים גבנונים וכשהיה גיא עמוק היה מגביה אותו, וזהו רק דבר אחד מנסי ניסים שנעשו לישראל בכל הדרך, מופתים גדולים שאין להם שיעור ולא תיאור. ובמעשה המשכן נראו ביותר אותם הנפלאות שמעל הטבע המקום והזמן, כמו הצורה שבה הטבילו את הפרוכת [כמו שאמרו במדרש (במדב"ר ד ג'): ומה היו בני אהרן עושין כשהיו מורידים את הפרוכת וכו', לא היו משפילין אותה בבת אחת כדי שלא יראו הארון אלא משפילין קימעה קימעה עד שירידוהו וכיסו את הארון, מנין שכן האלקים אומר למשה שנאמר (במדב"ר ד ה) 'ובא אהרן ובניו' וגו'. אמרו הפרוכת היתה דומה לוליון ועביו טפח ועל שבעים ושנים נימין נארגת ועל כל נימא ונימא כ"ד חוטיין וגו' מאות כהנים מטבילין אותה וב' כהנים גדולים נושאים אותה בקונטיסון מפני הארון], וכן מצינו שמשה רבינו ע"ה הקים את המשכן לבדו בעוד מאה אנשים לא יכלו לו להרימו [ככתוב בפרשתנו (לט לג): 'ויביאו את המשכן אל משה', ופירש רש"י: שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקפן, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא איך אפשר

א. בחשבון כזה: 1495=1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+20+30+40+50+60+70+80+90+100+200+300+400 וכשתוסיף את האותיות הכפולות דהיינו: 40+50+90+80+20 יעלה לך הכל בגימטריא: 1775.

לשוב בתשובה - ההכנה שתשרה שכינה במעשי ידיו

ישראל בתשובה יזכו לקבל את התורה בלב טהור, כי אפילו רשע גמור שהרהר בתשובה הרי הוא צדיק גמור.

כפי הטהרה מקודם זוכה להשראת השכינה

ועל ידי שחוזר בתשובה קודם עסק התורה זוכה להכרית את החיצונים העושיקים את הקדושה, ובה פירש **בערוגת הבושם** (מצורע ד"ה זאת תהיה) את דברי הגמרא (מגילה לא): כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ כה) 'גם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם'. שקודם עסק התורה והמצוות יש לשוב בתשובה כדי שלא ילכו שפע המצוות לחיצונים ח"ו.

ועל זה תקנו לומר קודם קיום המצוות 'ויהי נועם ה' אלקינו עלינו', שנזכה להשראת נועם ה' בעת המצוה, 'ומעשי ידיו כוננהו' שירצו לפניו מעשי ידיו, ולא יעשקו החיצונים את חלקנו, וכדברי רש"י: אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידיו וגו'.

ובזה יתבאר דברי הגמרא 'שונה בלא זמרה', 'זמרה' לשון הכרתה כמו 'זמיר עריצים' (ישעיה כה ה), והלומד תורה בלי להכרית את החיצונים המעכבים, וכן 'קורא בלא נעימה', שאינו זוכה להשראת נועם ה' על נפשו ועל תורתו, הרי תורתו בכלל 'חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם', כי מצוותיו אינם טובות ותורתו אין בה חיות, אחר שלא הקדים תשובה לפני התורה והמצוות.

מחסד ה' להקדים הכנה לפני כל מצוה

ולעולם צריך להקדים הכנה לפני כל מצוה ועבודת ה', לקדש עצמו להיות ראוי לעבודתו יתברך, ואין לתמוה מדוע יש צורך בהכנה מחדש לפני כל מצוה, ולא מספיק שייכין עצמו פעם אחת באופן שתהיה ההכנה קבועה בלבו, להיות מוכן בכל עת ובכל שעה לעבודת ה', כי זה עצמו חסד ה' על בריותיו להצריכנו לשוב ולהתכונן לפני כל מצוה ואיננו יכולים להסתפק בהכנתנו משכבר, ובכך זוכים אנו בכל זמן להוסיף עוז ותעצומות בעבודתו בהכנה ראויה ונכונה.

זהירות שלא להתאחר מלשוב בתשובה

ועל פי זה פירש הרה"ק **מנחם מענדל מלינסק ע"ה** את הפסוק (תהלים כז ב) 'שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת', 'קום' רמז למצוות עשה שנצרך לקום ולעשותם, ואילו 'שבת' רמז למצוות לא תעשה שמצוותם שב ואל תעשה, וזהו הרמז 'שוא לכם משכימי קום' שהם משכימים תחילה בעבודת 'קום ועשה טוב', ו'מאחרי שבת' שמאחרים את עבודת 'שב ואל תעשה רע', ואין עבודתם עולה יפה, כי יש לסור תחילה מן הרע קודם העסק בקיום מצוות עשה.

הקדמת התוכחה למשנה תורה

דבר זה הוא עיקר גדול בעסק התורה והמצוות, שאין העבודה חשובה אלא כפי טהרת הלב והכנתו קודם גשת האדם אל הקודש, כי אם לא ישוב האדם בתשובה תחילה מוטב לו אם לא עסק בתורה. כמו שפירש בעל **מאור ושמש** (דברים ד"ה א"י אלה ה-ב') את הכתוב (דברים א ה) 'הואיל משה באר את התורה הזאת', וקשה הלא עדיין לא פתח לומר לפניו דברי תורה, וכל הענין כאן מדבר בתוכחות מוסר על עבירות שנכשלו בהם במדבר, ורק להלן בפרשת ואתחנן התחיל לחזור בפניהם על עשרת הדברות ושאר המצוות הנשנות להלן. אכן ביאור הדברים הוא, שנמנע משה מלשנות לפניו את התורה, שמא לא הרהרו עדיין בתשובה ואין תורתם רצויה, ותחילה פתח להוכיחם על חטאיהם כיון ש'הואיל משה באר את התורה' ונצרך להשיבם בתשובה תחילה.

עיקר ההכנה על ידי חזרה בתשובה

וזהו שפירש **האור החיים הקדוש** על הכתוב (לעיל יט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי', 'עתה' לשון תשובה, כי בבוא ה' לתת את תורתו לעם ישראל ביקש שתהיה התורה שמורה בטהרתה, ולא תימסר לישראל בהיותם מלוכלכים בחטאים שקדמו להם, על כן הקדים כאן לשון תשובה, ועל ידי שיהרהרו

וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמַּלְאכָה וְהָנָה עִשׂוֹ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' בְּן עִשׂוֹ וַיְבָרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה (לט מג). כתב רש"י: 'ויברך אותם משה', אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידיו וגו' (תהלים צ, יז). הלימוד העולה מכאן, שאף כאשר מכינים במעשה את כל הראוי למצוה, עדיין יש עוד מה כדי שתשרה השכינה במעשי ידיו.

נבאר יותר, מכלל ההכנה הראויה לעבודת ה', שיתבונן האדם במעשיו ויתן אל ליבו לתקן פגמי נפשו, כך לא יעבוד את ה' בהיות נפשו מטונפת בחטאים, ויקיים בעצמו 'סור מרע' תחילה ואחר יפנה להמשך הפסוק 'ועשה טוב', ועל זה אמר הכתוב (ירמיה ד ג) 'נִירוּ לָכֶם נִיר וְאֶל תִּזְרְעוּ אֶל קִצְיָם וּפִירֵשׁ רִשְׁיָי: הוּו לְמִידִין מְעוּבְדֵי אַדְמָה שְׁנָרִים אוֹתָהּ בִּימֵי הַקִּיץ לְהַמִּית שְׂרָשֵׁי הָעֵשְׂבִים שֶׁלֹּא תֵהָא מַעֲלָה קוֹצִים בַּעַת הַזֶּרַע בַּחוּרְף, אִף אִתָּם הִטִּיבוּ מַעֲשִׂיכֶם בְּטָרַם תְּבוּא עֲלֵיכֶם הִרְעָה שֶׁלֹּא תֵהָא תְּפִילְתְּכֶם נִמְאֶסֶת כְּשֶׁתְּצַעְקוּ. וְאֵל תִּזְרְעוּ אֶל קוֹצִים, וְאֵל תֵּהִי צַעֲקַתְכֶם לְפָנַי מִתּוֹךְ הַרְשַׁע כִּי אִם מִתּוֹךְ תְּשׁוּבָה, שֶׁלֹּא תֵהִיו דּוֹמִים לְזוֹרַע בְּלֹא נִיר וְהִיא נִהְפַכֵּת לְקוֹצִים, עַכ"ל.

על ידי התשובה משיב כוחות הקדושה למקומם

וכן כתב **בספר הליקוטים לאריז"ל** (תהלים נ): 'ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי' (תהלים נ טז) וכו'. דע, כי כל המעשים טובים שהאדם עושה בעודו רשע, או התורה שלומד, אין צריך לומר שאינו נותן כח בקדושה, אלא אדרבה מוסיף כח בקליפה, ועליו נאמר 'ולרשע אמר אלקים וכו' מה לך לספר חוקי', כלומר שאתה מכניס דברי קדושה בתוך הקליפה, ובה מוסיף על חטאתו פשע וגדול עוונו מנשוא. וכשחוזר בתשובה, מוציא אותו הכח שנותן בתוך הקליפה ומכניסו בקדושה, ועל זה נאמר (איוב כ טו) 'חיל בלע ויקיאנו' וגו', ולזה נקראת 'תשובה' שתשוב דברי הקדושה למקומה, ושכרו כפול ומכופל שמכניע הקליפות בהוציאו את הקדושה מתוכה, ונותן כח אל הקדושה בהכניסו לתוכה, ובה יובן מה שאמרו רבותינו ז"ל (יומא פו): זדונות נעשין לו כזכיות.

בני יששכר
 שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 חסד לאברהם

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מנורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחיו
 להצלחה רבה ומזופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזן בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com